

Arbetsmarknadsutsikterna

HÖSTEN 2018 KALMAR LÄN

Prognos för arbetsmarknaden 2019

ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Text: Jens Sandahl, 010-486 92 70
Arbetsförmedlingen, Analysavdelningen

Eftertryck tillåten med angivande av källa.

Arbetsförmedlingen 2018-12-12

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Konjunkturläget i Kalmar län	6
3	Prognos över sysselsättning och arbetslöshet	8
4	Efterfrågan på arbetskraft	11
5	Näringsgrenar	15
5.1	Jord- och skogsbruk	16
5.2	Industri	17
5.3	Byggverksamhet.....	19
5.4	Privata tjänster	21
5.5	Offentliga tjänster	23
6	Utbudet av arbetskraft	25
6.1	Demografisk utveckling en utmaning.....	25
6.2	Fördjupning: Vad händer med befolkning fram till 2025	26
6.3	Arbetspendling.....	27
7	Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen	28
7.1	Arbetslöshetens utveckling	28
7.2	Arbetslöshetens sammansättning.....	29
7.3	Fördjupning: Ungdomsarbetslösheten minskar drastiskt.....	30
7.4	Arbetslösa med kortare inskrivningstider minskar mest	31
7.5	Arbetslösa nära arbetsmarknaden på historiskt låga nivåer	32
8	Utmaningar på länets arbetsmarknad	35
	Matchningen till arbete och utbildning	35
	Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden	35
	Motverka långa tider i arbetslöshet	36
9	Bilagor	37
9.1	Bilaga 1 Metod och urval.....	37
9.2	Bilaga 2 Definitioner.....	39
9.3	Bilaga 3 Arbetslösheten sammansättning	40

1 Sammanfattning

Det goda arbetsmarknadsläget består

Den globala ekonomins utveckling har under senare tid varit gynnsam och den starka svenska konjunkturen bedöms endast bli marginellt försvagad nästa år. Arbetsgivarna i länet ger uttryck för en fortsatt optimism inför den närmaste framtiden. Såväl arbetsgivare inom de branscher som är mer beroende av den inhemska efterfrågan som inom de delar som påverkas mer av efterfrågan från utlandet förväntar sig en fortsatt god efterfrågan. Särskilt optimistiska är byggbranschen och företag inom den privata tjänstesektorn.

Arbetsgivarna har även fortsatt mycket stora behov av att anställa mer personal. I höstens undersökning ger arbetsgivarna uttryck för att anställningsplanerna är större än någonsin. Positiva förväntningar i flertalet branscher tillsammans med förhållandevis låga varseltal och en stark efterfrågan på arbetskraft, pekar entydigt på att konjunkturläget är fortsatt starkt i länet.

Jobben fortsätter att bli fler

Kalmar län har haft god jobbtillväxt de senaste åren och antalet sysselsatta väntas fortsätta att öka även i år och 2019. Under innevarande år beräknas sysselsättningen stiga med cirka 1 200 och under 2019 förväntas den öka med ytterligare 700. Sammantaget innebär det att över 1 900 nya arbetstillfällen tillkommer i länet under perioden.

Ett möjligt hinder för att anställningsplanerna ska kunna förverkligas är bristen på kvalificerad arbetskraft. Det är ett generellt problem som gäller inom såväl privat som offentlig sektor. Inom många branscher är bristen på kvalificerad arbetskraft ett reellt hinder för tillväxten. Inom den offentliga sektorn är bristen på personal ännu större inom många verksamheter. Bristen har förvisso minskat något men ligger trots detta kvar på en mycket hög nivå.

Antalet arbetslösa sjunker under prognosperioden

Arbetsmarknaden är het och arbetslösheten sjunker på bred front. Den sjunker för såväl inrikes som utrikes födda, och den sjunker också bland ungdomar. I jämförelse med slutet av 2017 bedöms det finnas 400 färre arbetslösa vid utgången av 2019. Den relativa arbetslösheten kommer att landa på 7,7 procent i slutet av nästa år. Det är en nedgång med 0,5 procentenheter i jämförelse med 2017.

Särskilt glädjande är att ungdomsarbetslösheten fortsätter att gå ner. I oktober 2018 var arbetslösheten bland ungdomar i länet 10,5 procent. Ungdomsarbetslösheten är nu nere på den lägsta nivån sedan 2008 och förhoppningen är att den kommer att kunna sjunka ytterligare under 2019. De senaste årens mycket goda arbetsmarknadsläge har gynnat ungdomarna.

Utbildning är nyckeln till arbetsmarknaden

Arbetslöshetsnivån skiljer sig mellan olika åldersgrupper, där exempelvis ungdomars (18-24 år) arbetslöshet är högre än äldres (55-64 år). Yngre personer är i regel i början av sina karriärer och i en etableringsfas på arbetsmarknaden. Under den senaste tidens starka konjunkturläge har dock ungdomarnas position kraftigt förbättrats. Även mellan inrikes och utrikes födda är skillnaderna i nivåer på arbetslösheten stora. Trots hög arbetslöshet gynnar det rådande konjunkturläget även många utrikes födda som går ut i arbete.

En fullständig gymnasieutbildning är den stora vattendelaren på svensk arbetsmarknad. Bland personer som har en gymnasieexamen är arbetslösheten mycket låg. Det motsatta gäller för de som enbart har en förgymnasial utbildning. Situationen för dessa på arbetsmarknaden är mycket tuff. Över 40 procent av de inskrivna arbetslösa i Kalmar län saknar en gymnasieutbildning. De som saknar en gymnasieutbildning utgör successivt en allt större andel av det totala antalet arbetslösa.

Befolkningen i yrkesverksam ålder minskar i många kommuner

För flertalet kommuner i Kalmar län kommer befolkningen i de mest yrkesaktiva åldrarna (16-64 år) minska fram till 2025. Det är endast Kalmar och Mörbylånga som kan vänta sig en ökning av befolkningen i förvärvsaktiv ålder. Resterande 10 kommuner i länet kommer i stället ha färre personer i de mest yrkesverksamma åldrarna 2025. Västervik, Hultsfred, Högsby, Mönsterås och Borgholm är särskilt utsatta kommuner, då befolkningsunderlaget för arbetskraftsförsörjningen kommer sjunka ganska kraftigt fram till 2025.

Utmaningar på länets arbetsmarknad

De största utmaningarna på länets arbetsmarknad är inte unika för länet utan är till stor del generella för riket. Det handlar om bland annat om nyanländas arbetsmarknadsetablering, matchningsproblematiken och insatser mot långtidsarbetslösheten. Den absolut största utmaningen på länets arbetsmarknad är få till en lyckad etablering av de nyanlända.

Den snabba utvecklingen på arbetsmarknaden ställer större och förändrade krav på utbildningsväsendet. För närvarande finns det en eskalerande arbetskraftsbrist där arbetssökande i många fall inte kan matcha den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Arbetskraftsbristen har numera kommit till en nivå som åtminstone inom vissa branscher är direkt tillväxthämmande. Inom offentliga verksamheter är bristen generellt ännu större och det riskerar på sikt leda till växande kvalitets- och kapacitetsbrister inom exempelvis sjukvård, skola, socialtjänst och omsorgsverksamheter.

Samtidigt som efterfrågan på arbetsmarknaden är mycket stark så finns det många arbetslösa som står mycket långt från arbetsmarknaden. För att hindra att många arbetslösa fastnar i långa tider av arbetslöshet är olika former av utbildning ett viktigt inslag. Dels att tillse att så många som möjligt når upp till gymnasienivå och dels ge möjlighet till omskolning senare i livet.

2 Konjunkturläget i Kalmar län

Efter en period med en relativt stark global tillväxt förväntas en avmattning under prognosperioden. Den globala ekonomin har lämnat en fas av synkroniserad tillväxt och framåtblickande indikatorer har dämpats något, men är trots det inte svaga.¹

I USA har ekonomin präglats av optimism och ekonomiska indikatorer har visat på ett starkt läge i landet. Arbetsmarknaden uppvisar styrka med en historiskt låg arbetslöshet och god sysselsättningstillväxt. På lite längre sikt förväntas en avmattning i tillväxten vilket också påverkar omvärlden. I euroområdet har tillväxten överraskat på nedåtsidan under 2018, men ska dock inte anses som svag. Arbetsmarknaden har förstärkts med fler jobb och en minskad arbetslöshet, som dock har stagnerat efter sommaren. Samtidigt finns det faktorer som riskerar att få en negativ påverkan på den europeiska ekonomin under prognosperioden. Det handlar exempelvis om konsekvenserna av brexit och handelskonflikter. Bedömningarna är att även tillväxten i euroområdet går mot en svagare tillväxtbana under 2019. Allt detta kan givetvis smitta av sig på Sverige och Kalmar län.

Den svenska högkonjunkturen är fortsatt i en mogen fas. Tillväxten är långsammare än tidigare och förväntas ligga på en lägre bana under 2019. Näringslivets förväntningar i hela riket har toppat och visar på ett något svagare läge i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning hösten 2018. Förväntningsläget är dock inte svagt utan har mattats av från mycket höga nivåer. Det privata näringslivet tror fortfarande på ett bra läge framöver.

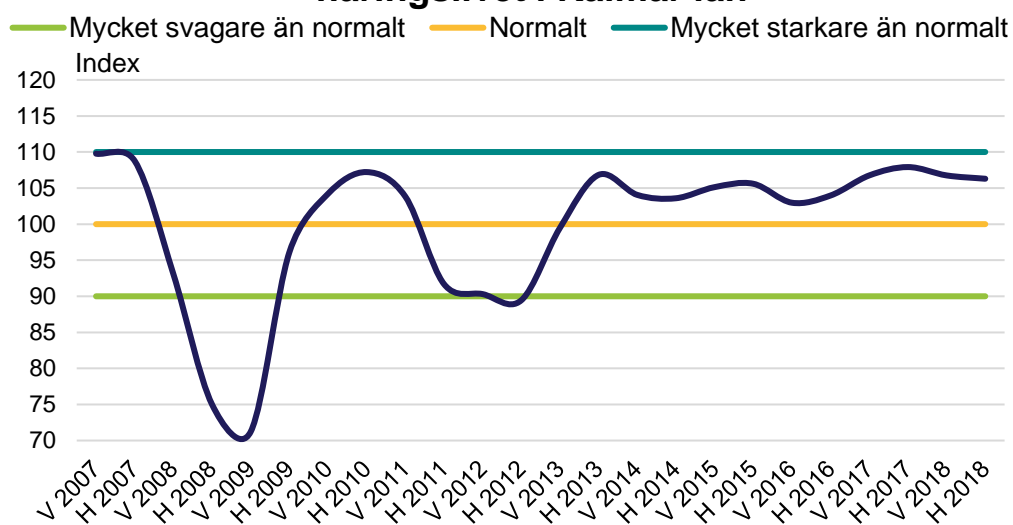
Arbetsmarknaden är fortsatt stark med en jobbtillväxt och mycket hög sysselsättningsgrad inom vissa grupper. Efterfrågan på arbetskraft i riket är hög och många har kommit ut i arbete. Arbetsgivarna i landet får dock allt svårare att hitta rätt kompetens vilket påverkar tillväxten framöver.

Fortsatt optimism inom näringslivet i Kalmar län

Efterfrågan på varor och tjänster i Kalmar län har ökat det senaste halvåret. Utfallet är starkt, även om det inte motsvarar näringslivets förväntningar från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2018. I höstens intervjuundersökning är företagets förväntningsläge inför det kommande halvåret något svagare än i våras, men alltså på en starkare nivå än normalt. Optimismen har dock mattats något sedan hösten 2017, då förväntningsläget var det starkaste på tio år. Nedgången är dock svag och det finns således en fortsatt tro på ett starkt efterfrågeläge inom näringslivet.

¹ För en fördjupad diskussion över Arbetsförmedlingens syn på omvärlden hänvisas läsaren till Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2018, på riksnivå.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för näringslivet i Kalmar län

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

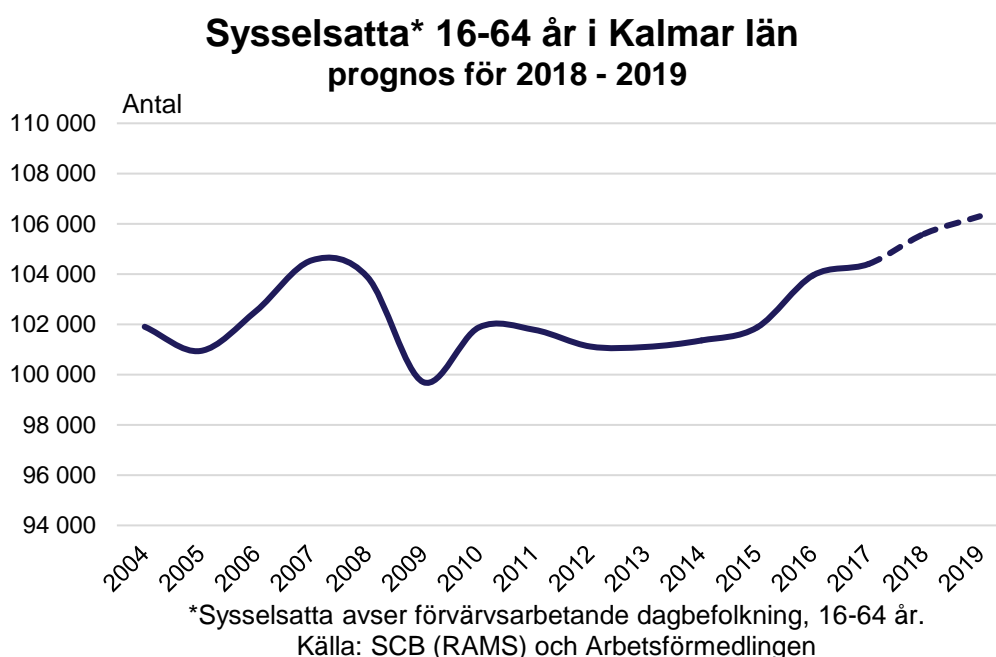
Optimismen är utbredd men tydligast inom bygg och den privata tjänstesektorn, Bland delbranscherna inom privata tjänster är det starkast framtidstro inom information och kommunikation samt handel. Industrins förväntningar toppade hösten 2017 och har sedan dess dämpats och ligger nu i linje med rikets förväntningar. För det kommande vår- och sommarhalvåret (6-12 månaders sikt) är optimismen fortsatt stark. Arbetsförmedlingens bedömning är att högkonjunkturen i länet ligger kvar på en stark nivå under hela 2019, men toppen har passerats.

3 Prognos över sysselsättning och arbetslöshet

Fortsatt sysselsättningstillväxt

Sysselsättningsutvecklingen är central både för att minska arbetslöshet och för att öka skatteintäkter som används för att finansiera offentliga utgifter. Sysselsättningens utveckling beror dels på utbud och efterfrågan på arbetskraft, som är nära sammanlänkat med rådande konjunktur. Men utvecklingen påverkas också av faktorer som kapacitetsutnyttjande, teknologisk utveckling och produktivitet samt eventuell brist på arbetskraft. Högkonjunktur och stark arbetsmarknad har medfört att antalet sysselsatta i Kalmar län har ökat påtagligt sedan 2015. Tillskottet av utrikes födda till befolkningen har möjliggjort utvecklingen genom att förstärka arbetskraften. En stor andel av de arbetstillfällena som skapats har gått till utrikes födda, och samma utveckling bedöms fortskrida framöver.

Arbetsförmedlingen prognosticerar att den positiva sysselsättningsutvecklingen fortsätter under 2018 och 2019. Det skapas totalt 1 900 nya arbetstillfällena under prognosperioden, varav 1 200 under 2018 och 700 under 2019. Det motsvarar en sysselsättningsökning på 1,1 respektive 0,7 procent. Bristen på arbetskraft hämmar utvecklingen mer än tidigare beräknat, vilket medför en revidering nedåt jämfört med vårens prognos.

En lägre sysselsättningstillväxt under prognosperioden än under 2016 och 2017 beror delvis på en avmattning av konjunkturen men också på en minskad befolkning i arbetsaktiv ålder (16-64 år) i länet. Även bristen på kvalificerad arbetskraft hämmar den potentiella sysselsättningstillväxten. Samtidigt finns en minskad nettoinvandring i lä-

net till följd av åtstramning i migrationspolitiken samt att många äldre uppnår pensionsålder och träder ur arbetskraften, vilket skapar stora behov av ersättningsrekryteringar.

Arbetslösheten minskar

Antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen, vilket definieras som summan av öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd, bedöms minska i Kalmar län under 2018 och 2019. Sista kvartalet 2017 fanns det 9 300 inskrivna arbetslösa i länet. Sista kvartalet 2019 bedömer Arbetsförmedlingen att det finns 8 900 inskrivna arbetslösa, vilket motsvarar en arbetslöshetsnivå på 7,7 procent. Det är första gången sedan 2008 som antalet inskrivna arbetslösa i länet understiger 9 000 personer.

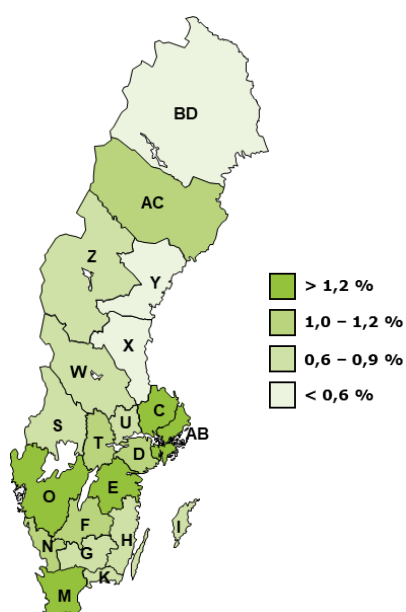

Antalet inskrivna arbetslösa minskar för både inrikes och utrikes födda under 2018. Vid en uppdelning på män och kvinnor förekommer det ingen större skillnad bland inrikes födda. Bland utrikes födda är skillnaden desto större. För utrikes födda män har antalet inskrivna arbetslösa minskat markant i länet det senaste året, medan antalet arbetslösa utrikes födda kvinnor istället har ökat. Arbetsförmedlingen prognosticerar en utveckling där antalet inskrivna arbetslösa minskar bland inrikes födda kvinnor och män samt utrikes födda män. För utrikes födda kvinnor bedöms antalet inskrivna arbetslösa öka under 2019, vilket främst beror på att de träder in i arbetskraften vilket är ett positivt första steg för att också närma sig arbete. Mer information kring arbetslöshetens utveckling återfinns i avsnitt 7.

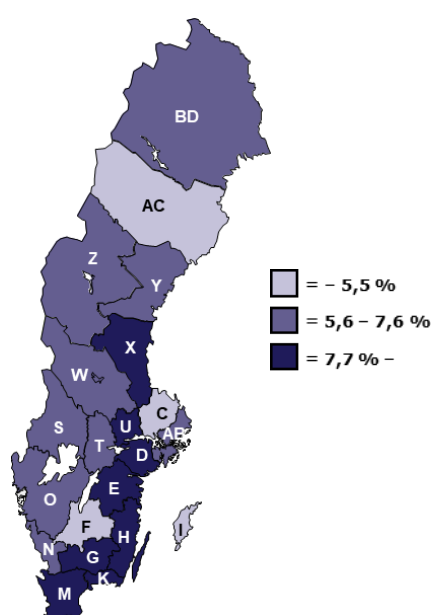
Stora regionala skillnader

Arbetsförmedlingens prognos är att det skapas 75 000 nya arbetstillfällen i riket under 2018 och 58 000 under 2019. Störst ökning väntas i de tre storstads länen Stockholm, Västra Götaland och Skåne där uppskattningsvis 66 procent av de nya jobben skapas. Kalmar län har en mer lågmäld sysselsättningsökning. Arbetslösheten bedöms minska i riket under prognosperioden, precis som i Kalmar län. Sysselsättningsförändring och arbetslöshetsnivåer för respektive län illustreras i kartbilder nedan.

Förväntad procentuell sysselsättningsförändring (16-64 år) mellan kvartal 4 2018 och kvartal 4 2019

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft, prognos kvartal 4 2019

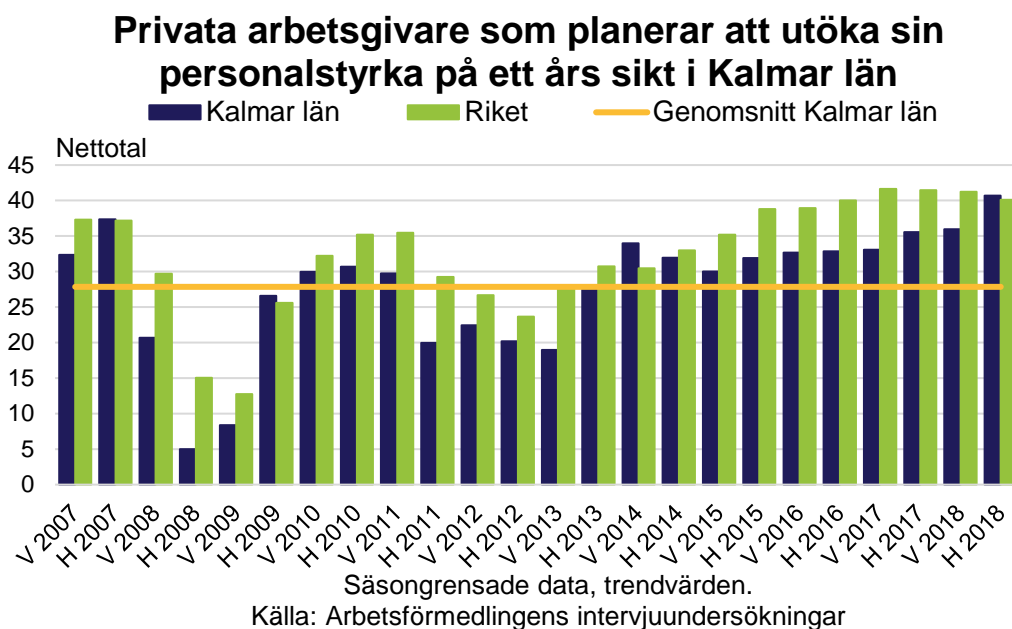

AB	Stockholm	I	Gotland	U	Västmanland
C	Uppsala	K	Blekinge	W	Dalarna
D	Södermanland	M	Skåne	X	Gävleborg
E	Östergötland	N	Halland	Y	Västernorrland
F	Jönköping	O	Västra Götaland	Z	Jämtland
G	Kronoberg	S	Värmland	AC	Västerbotten
H	Kalmar	T	Örebro	BD	Norrboten

4 Efterfrågan på arbetskraft

Anställningsplanerna bland länets arbetsgivare har sedan 2015 haft en stadig uppgång och legat över genomsnittet för länet. I höstens intervjuundersökning uppmättes ett historiskt starkt resultat, vilket också syns i diagrammet nedan. Den uppåtgående trenden sammanfaller med den starka byggkonjunkturen som har varit och den mer bredbaserade konjunkturuppgången som följt där företag inom företagstjänster gynnats. Tack vare det starka läge som råder signalerar arbetsgivarna om ett fortsatt stort behov av arbetskraft.

Under perioden har även företag inom branscher som är kopplade till hushållens konsumtion gynnats av befolkningsökningen och den goda konjunkturen som lett till högre sysselsättning. Tillsammans med offentliga tjänster är det företag inom dessa branscher som framförallt drivit sysselsättningsökningen.

De starka anställningsplanerna har alltså ökat kraftigare än på länge. En något oväntad ökning, från en redan hög nivå, som är positiv för länet. Det är sannolikt en följd av en stark efterfrågeutveckling som bedöms fortsätta under 2019. Behovet av mer personal för att klara av produktion och försäljning är högt i vissa branscher. Det som ligger bakom ökningen är ökade anställningsplaner inom industri, bygg samt jord och skog.

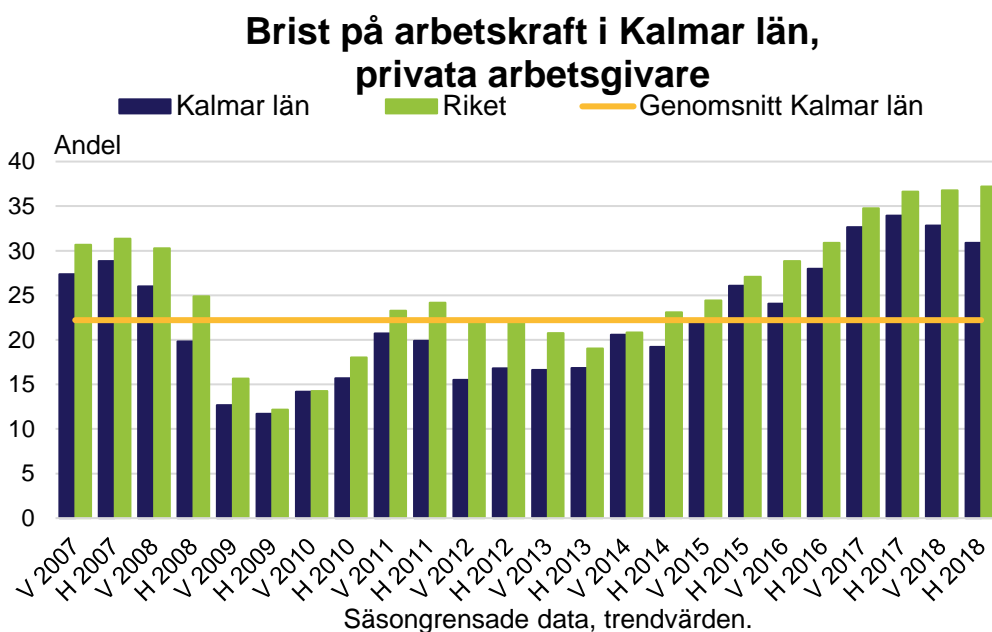
Starkast anställningsplaner i länet, på ett års sikt, är det inom jord och skog, byggverksamhet, hotell- och restaurang samt inom industrin. För att anställningsplanerna ska bli verklighet krävs det bland annat ett fortsatt bra efterfrågeläge och att arbetsgivarna finner den arbetskraft de söker.

En annan indikator som kan säga något om framtida utveckling av antalet sysselsatta är kapacitetsutnyttjandet.² Inom det privata näringslivet nådde kapacitetsutnyttjandet sin topp hösten 2017. Därefter har nivån dämpats något, men ligger alltjämt på en relativt hög nivå. Nästan sju av tio privata arbetsgivare kan öka sin produktion eller försäljning med högst tio procent innan nyrekrytering är nödvändig. Högst kapacitetsutnyttjande har jord- och skogsbranschen följt av transport. Detta indikerar att ett fortsatt starkt efterfrågeläge kan leda till fler sysselsatta.

Brist på arbetskraft leder till konsekvenser

Den brist- och överskottssituation som finns på arbetsmarknaden påverkas långsiktigt av en rad faktorer, exempelvis demografisk utveckling och utbildningsnivå bland befolkningen. På kort sikt är konjunkturella förändringar en kraftigt bidragande orsak till hur brist- och överskottssyrken utvecklas. Ett bra konjunkturellt läge innebär ofta att arbetsgivare har svårt att rekrytera personal jämfört med ett svagare sådant.

I diagrammet nedan ser vi att bristen på arbetskraft dämpats ytterligare. Trots att färre arbetsgivare i undersökningen har upplevt rekryteringsproblem ligger den alltjämt kvar på en nivå som är mycket högre än det historiska genomsnittet för länet. Tre av tio arbetsställen inom det privata näringslivet har upplevt rekryteringsproblem under det senaste halvåret. Minskningen skiljer sig mot riket där bristen skärpts ytterligare.

I höstens intervjuundersökning är det främst arbetsgivare inom finansiell verksamhet och företagstjänster som uppger att rekryteringsproblemet har minskat. Samtidigt har andelen inom branschen som inte har haft behov av rekrytering ökat, vilket förklarar en del av minskningen. Vissa branscher har, trots den totala minskningen, upplevt en

² Hur mycket en arbetsgivare kan öka produktionen/försäljningen innan nyrekryteringen måste ske.

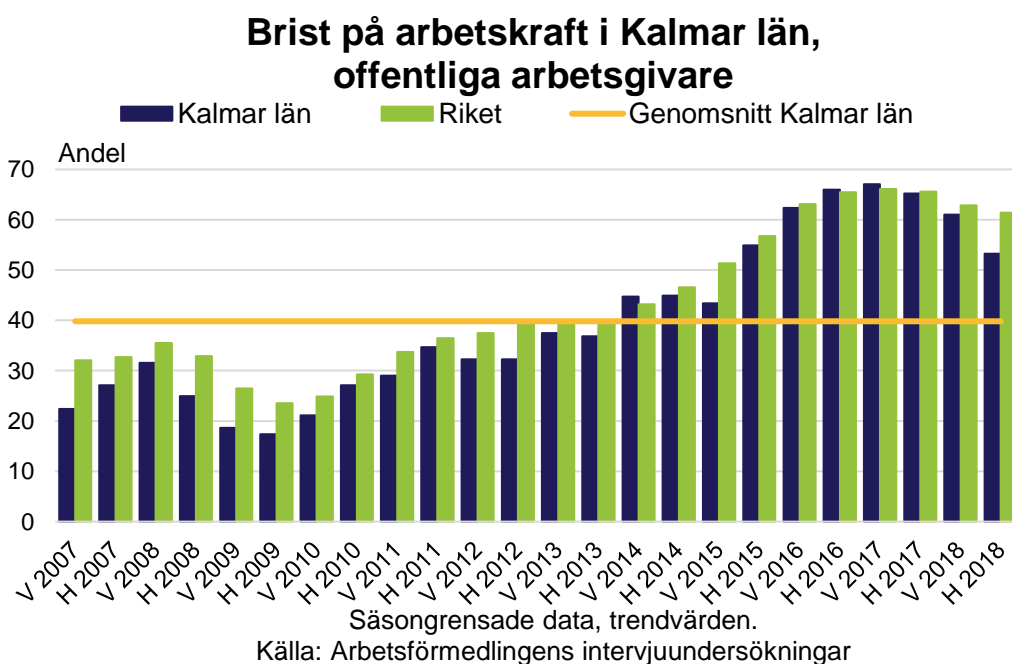
ökad brist på arbetskraft under det senaste halvåret. Störst ökning har skett inom hotell och restaurang följt av transport. Där har cirka sex av tio haft svårt att rekrytera personal under det senaste halvåret.

När arbetsgivare har svårt att rekrytera kan det leda till negativa konsekvenser av olika karaktär. Det handlar både om konsekvenser under själva rekryteringen men också för verksamheten i stort. Av alla som hade upplevt rekryteringsproblem uppgav sex av tio att rekryteringen tog längre tid. Något som är än mer allvarligt är att nästan fyra av tio inte lyckades rekrytera alls. Rekryteringsproblemen innebar också att en tredjedel sänkte kraven på arbetslivserfarenhet. Av alla privata arbetsgivare som hade upplevt rekryteringsproblem uppgav sju av tio att befintlig personal fick arbeta mer. Nästan en tredjedel fick tacka nej till order och nästan en femtedel fick sänka produktionen eller servicen. Knappt en femtedel valde att internutbilda befintlig personal, vilket kan ses som positivt till viss del.

Rekryteringsproblemen får således allvarliga följder för företagen, individerna och samhällsekonomin i stort. Det handlar exempelvis om uteblivna arbetstillfällen, risk för ökad ohälsa och försämrad tillväxt i ekonomin.

Rekryteringsproblemen inom det offentliga minskar fortsatt

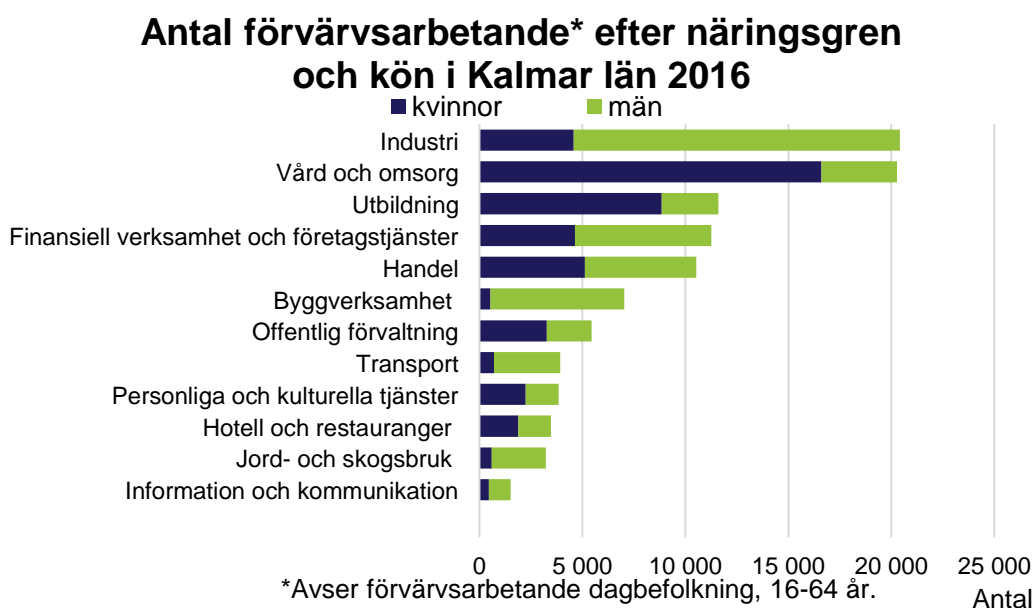
Andelen verksamheter inom den offentliga tjänstesektorn som upplever brist på arbetskraft har en sjunkande trend. I höstens intervjuundersökning är det den lägst upplevda bristen sedan våren 2015. Det är viktigt att observera att den fortfarande ligger tydligt över genomsnittet för länet. Bristnivåerna och utvecklingen i länet följer annars rikets med en uppgång i med det stora flyktingmottagandet som nådde sin topp under hösten 2015 och ökningen av den offentliga konsumtionen. I takt med att mottagandet minskar har effekterna också börjat avta.

Allra svårast att rekrytera har det varit inom vården, barnomsorgen samt grundskolan. Av alla verksamheter som hade upplevt rekryteringsproblem var det fyra av tio som svarade att rekryteringen tog längre tid. Över en fjärdedel sänkte kraven på utbildning och ungefär lika många sänkte också kraven på yrkeserfarenhet. Fyra av tio uppgav att befintlig personal fick arbeta mer som en följd av bristen på arbetskraft. Personalen är på många håll redan pressad som det är och med ytterligare arbetsbelastning riskerar kvaliteten att försämrans avsevärt. Det leder även i värsta fall till försämrad arbetsmiljö och hälsa för personalen. Över en femtedel uppgav också att kvalitén på servicen försämrades, vilket kan vara en följd av just högre arbetsbelastning.

5 Näringsgrenar

Jämfört med Sverige i sin helhet har Kalmar en betydligt mindre andel sysselsatta inom den privata tjänstesektorn. Vid slutet av 2016 sysselsatte den privata tjänstesektorn i länet 33 procent av samtliga sysselsatta. Det är den näst lägsta andelen bland länen i Sverige och kan jämföras med snittet för hela landet som är 44 procent. Byggverksamheten i länet står för en något mindre andel än riksgenomsnittet. Karakteristiskt för Kalmar är framförallt att det är ett industritungt län, där nästan var femte förvärvsarbetande i länet är anställd av ett industriföretag.

I slutet av 2007 hade Kalmar län över 104 500 sysselsatta. Kalmar län drabbades dock hårt av finanskrisen. Förklaringen till att krisen slog särskilt hårt mot Kalmar går att finna i branschstrukturen. Finanskrisen slog i Sverige till som en industrikras och länen med omfattande sysselsättning inom industrin blev särskilt hårt drabbade. Först 2016 tog sysselsättningsstillväxten i länet fart igen. Vid slutet av år 2017 hade Kalmar län 104 400 sysselsatta i åldersgruppen 16-64 år, och först då var sysselsättningsnivån ikapp den nivå som var före finanskrisens utbrott. Efter konjunkturuppgången 2016 drogs Sverige in i en högkonjunktur som en följd av stark internationell konjunktur, men också av effekterna på offentlig konsumtion till följd av flyktinginvandringen. Sysselsättningsstillväxten i Kalmar län förväntas fortsätta även 2018 och 2019.

Näringslivets sammansättning har däremot ändrats. Den största skillnaden är att industrins anställda minskat med nästan en fjärdedel. Istället har de sysselsatta ökat kraftigt inom hotell- och restaurangbranschen samt företagstjänster under samma period, med en femtedel respektive över 40 procent. Den offentliga sektorn har expanderat brett, om än inte alls i samma procentuella takt. It-, finans- och transportsektorn är tre mindre näringar som minskat avsevärt under perioden, men långt ifrån den omfattning som drabbat industrin. Antalsmässigt har nästan 5 500 industrianställda försvunnit mellan 2007 och 2006 i länet, vilket nästan motsvaras av de nya jobb som

istället skapats inom den offentliga sektorn (2 100), företagstjänster (2 600) och hotell- och restaurangbranschen (600).

5.1 Jord- och skogsbruk

I Kalmar arbetar mer än 3 200 personer inom näringskategorin jordbruk, skogsbruk och fiske och branschen utgör utifrån ett sysselsättningsperspektiv en liten del av arbetsmarknaden. Jämfört med riket som helhet har Kalmar län en förhållandevis hög sysselsättning inom jord- och skogsbruk, med 3,0 procent av jobben jämfört med 1,3 för riket som helhet. Endast i Sveriges två minsta län, Gotland och Jämtland, är näringskategorins representation på den regionala arbetsmarknaden större, motsvarande 5,1 och 3,6 procent.

Under flera årtionden har antalet sysselsatta inom jordbruk, skogsbruk och fiske minskat i Sverige och utvecklingen har fortsatt under 10-talet. Mellan 2007 och 2016 har 300 arbetstillfällen försvunnit, vilket är en minskning med nästan 10 procent och i nivå med utvecklingen nationellt. En stor del av de 300 jobben försvann under åren 2015-2016. På nationell nivå går det att urskilja en del orsaker och olika utvecklingar bakom den minskande trenden, bland annat svårigheter att attrahera arbetskraft, fortsatta rationaliseringar samt fördyrande regelverk. Investeringsstakten har varit låg vilket talar för att utvecklingen med allt färre lantbruksföretag kommer att fortgå. Den torra sommaren i år har påverkat lantbruksföretagen kraftigt och följdverkningar av den kommer att påverka näringen negativt även efter prognosperioden.

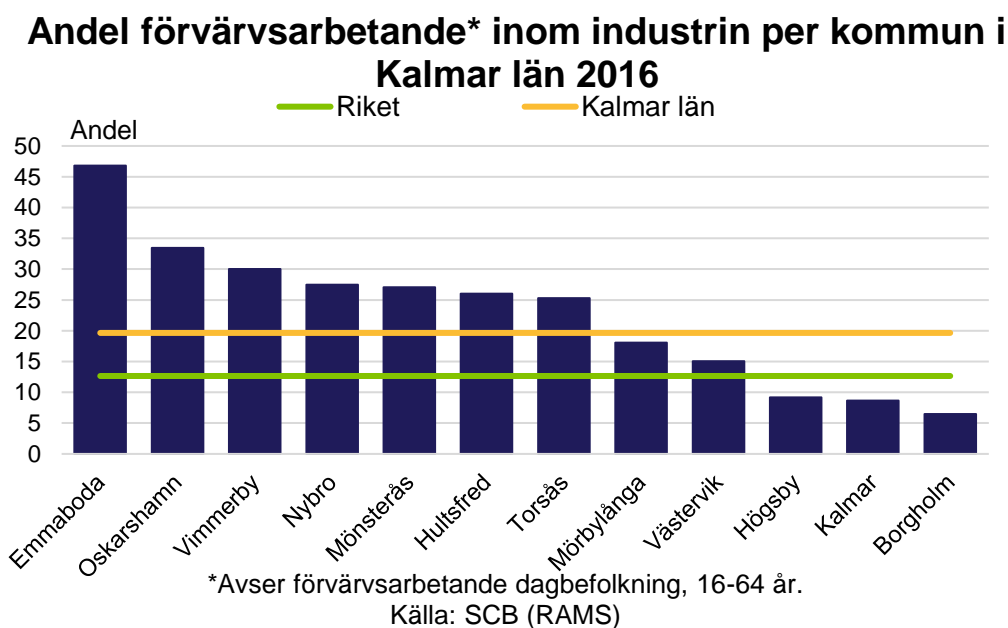
Efterfrågan på svenskt nötkött är stor men betalningsviljan motsvarar inte kostnaderna så konkurrensen från importerat kött, som ökat under lång tid, ligger kvar på en hög nivå. Som en effekt av torkan och foderbristen har antalet slaktade djur ökat vilket medför ytterligare prispress på nötkött. Även invägningen av mjölk har minskat i Sverige till förmån för länder som Danmark, Storbritannien och Tyskland. Den ökade produktionen i dessa länder leder till sjunkande mjölkpriser. I spår av torkan med foderbrist kommer sannolikt både lönsamheten i företagen och invägningen av mjölk att fortsätta minska i Sverige. Grisproducenterna har genomgått flera stålbad de senaste tio åren och många producenter har avvecklat sin verksamhet. De som är kvar är starkt rationaliserade och investeringsviljan är låg. Även här har antalet slaktade djur ökat samtidigt som priserna har fallit. Framtidsutsikterna för svensk grisproduktion är dock relativt stabil.

Det finns också en del ljuspunkter. Hos skogsbruket är stämningläget mer optimistiskt och utsikterna bättre. Efterfrågan på skogsråvara är stor och priserna har gått upp. Men bristen på kvalificerad arbetskraft och ogynnsamt väder har medfört att aktiviteten i skogen inte har kunnat svara upp mot efterfrågan. En annan positiv utveckling nationellt är att hästverksamheterna växer stadigt, med allt större intresse för framförallt ridsporten. Det har också varit ett lyft att ridsporten från och med 2018 räknas som friskvård, och alltfler vuxna väljer att aktivera sig i sporten. Hästägare har drabbats hårt av torkan eftersom de mycket sällan har egen foderproduktion, men stora regionala variationer förekommer dock. En av de delbranscher som har gått bäst de senaste åren är kyckling- och äggproduktion. De har heller inte drabbats lika hårt av torkan,

tack vare andra fodermedel och avsaknad av beteskrav. Frukt- och grön-saksodlingen har gått framåt i Sverige, särskilt den ekologiska och framförallt beroende på den höga inhemska efterfrågan. Frukt- och grönsaksodling är personalkrävande och en hämmande faktor är svårigheterna att hitta arbetskraft.

5.2 Industri

Efter Jönköpings och Västmanlands län är det Kalmar som har störst andel industri-sysselsatta i Sverige. Det finns bara fyra kommuner i Sverige som har en mer industri-intensiv arbetsmarknad än Emmaboda. Beaktar man bemanningspersonal (som kategoriseras under företagstjänster) och andra kopplingar till den lokala ekonomin är det uppenbart att efterfrågan som industrin i Emmaboda möter är den helt dominerande faktorn för kommunens ekonomiska utveckling. Emmaboda står i en klass för sig men i majoriteten av länets kommuner anställer industrin mer än dubbelt så stor andel av totalen jämfört med riksgenomsnittet. Endast i tre kommuner är genomsnittet lägre, nämligen i Högsby, Kalmar och Borgholm.

Fortsatt höga förväntningar bland länets industriföretag

Med sin stora exponering mot den mer exportinriktade verkstadsindustrin var industrin den näring i länet som tydligast drabbades av den ekonomiska krisen i omvärlden. Under de senaste årtiondena har svensk export endast minskat i direkt samband med de två största ekonomiska världskriserna, år 1991 och 2009. Mot den bakgrunden visar den knappa exportminskningen som registrerades för Sverige som helhet under 2013, tillsammans med den svaga ökningen året innan, en historiskt svag exportmarknad. Då hade den svenska kronan stärkts under flera år och nådde sin starkaste nivå våren 2013. Därefter har växelkursen snabbt tappat i värde och exporttillväxten åter tagit fart. Svenska kronan började visserligen förstärkas igen under det andra kvartalet 2015

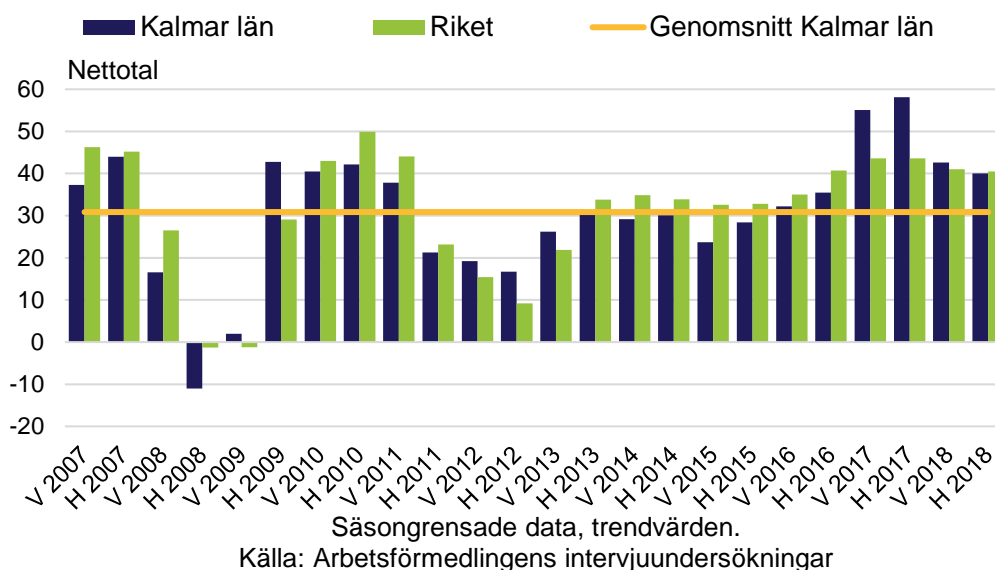
men efter brexit-omröstningen har förstärkningen av växelkursen hejdats. Bland annat har försvagningen av kronan drivits på av övertygande interventioner som Riksbanken gjort i linje med sin uttalat exportstimulerande penningpolitik. Sedan 2014 har styrräntan i Sverige sänkts mer än i både USA och euroområdet.

Industrin i Sverige har haft draghjälp av motorfordonsindustrin sedan 2015. Utvecklingen i omvärlden fortsätter att bekräfta att en ny investeringscykel tog fart förra året, vilket i första hand gynnat maskinindustrin. Vid sidan om den exceptionellt starka tillväxt som svensk motorfordonsindustri presterat sedan början av 2015 har maskinindustrin nu tagit fart och axlat rollen som den andra drivande kraftkällan för svensk export. Exporten fick förnyad fart i början av 2016 och är nu inne i en mognare tillväxtfas, med bredare bristsignaler, anställning av inhyrd personal, mycket högt orderläge och inte minst en tillväxt som nu även omfattar andra industrigrenar än motorfordonsindustrin. Under det gångna året har trävaruindustrin mött en minskande efterfrågan i takt med att bostadsbyggandet bromsat in men utöver maskinindustrin har också metallindustrin haft en god produktionsutveckling i år. Produktionstillväxten förväntas fortsätta nästa år för både motorfordons- och maskinindustrin, de mest exportintensiva industrigrenarna i Sverige. Den starkaste tillväxtfasen inträffade 2015 respektive 2017 så förväntningarna inför 2019 bygger på en mer balanserad industriuppgång.

Diagrammet på nästa sida visar att förväntningsläget bland industriföretagen ökade kraftigt förra året och nådde upp till för länet helt nya nivåer. Även om nettotalen sjunkit efter den starka uppgången har förväntningsläget hållit sig kvar kring de tidigare rekordnivåerna från åren före och efter finanskrisen.³ Hittills i år har svensk export inte infriat förväntningarna men order- och omvärldsläget pekar mot att utvecklingen får ett positivt trendbrott under det sista kvartalet i år. Den breddade efterfrågan för svensk export förväntas ändå resultera i att exporten blir det viktigaste bidraget till Sveriges BNP-tillväxt 2019. Bortom prognosperioden (2018-2019) syns däremot flera faktorer som pekar mot en inbromsning i den svenska exporttillväxten. Senast i början av nästa år inleds sannolikt en räntehöjningsbana som kommer att vara jämförelsevis stark och öka efterfrågan på den svenska kronan. Överhuvudtaget ser den historiska perioden med unikt expansiv penningpolitik på världens finansmarknader ut att ha passerat. Höjda världsmarknadsräntor kommer därigenom dämpa investeringsviljan, som i hög grad burit den svenska exporttillväxten de senaste åren. Den påbörjade övergången mot en mer expansiv finanspolitik i västvärlden kan delvis kompensera. Men i USA:s fall handlar det om en procyklisk stimulering av ekonomin under en historiskt lång högkonjunktur, vilket bör ge en snabbare väg mot nästa lågkonjunktur. Med USA:s ekonomiska betydelse innebär en nationell lågkonjunktur en tung börda för den globala konjunkturen.

³ "Förväntningsläget" mäts av det så kallade nettotalet, som räknas som andelen företag som tror att efterfrågan på verksamhetens produkter kommer att öka kommande sex månader minus andelen som tror att efterfrågan kommer att minska. Ett positivt nettotal indikerar därmed att andelen som tror på ökande verksamhet är större än andelen som tror på en minskning. Se "Definitioner", Bilaga 2.

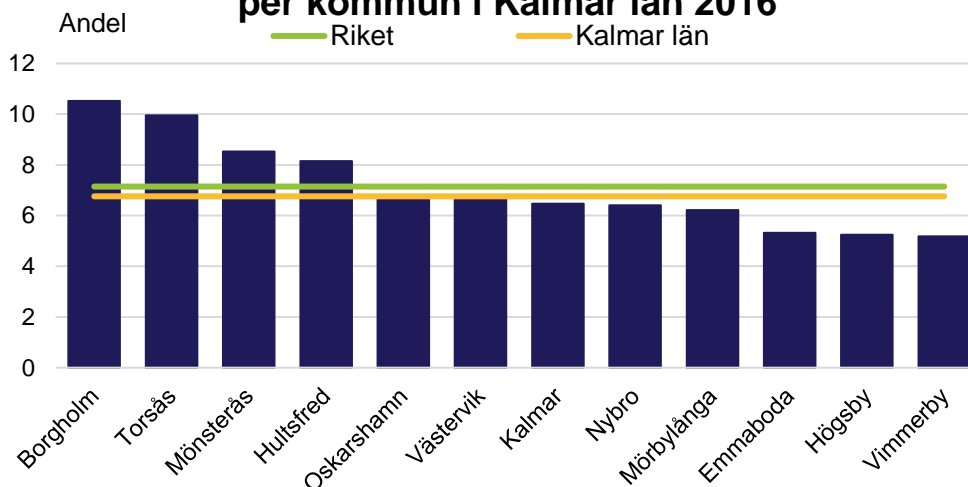
Förväntningsläget inom industrin för kommande sex månader i Kalmar län

5.3 Byggverksamhet

Byggbranschen i Kalmar län sysselsätter dryga 7 000 personer. Jämfört med året innan är det en ökning med dryga 100-talet förvärvsarbetande. Andelen förvärvsarbetande är störst i Borgholm och Torsås kommun med dryga tio procent medan i Vimmerby och Högsby ligger andelen kring fem procent. Även om sysselsättningen inom byggindustrin har ökat, andelen yngre har blivit fler och att branschen själv ser det som angeläget att få in kvinnor är mansdominansen fortsatt stor. Branschen är en av de mest könssegregerade och mer än nio av tio förvärvsarbetande är män både i Kalmar län som i riket i stort.

Andel förvärvsarbetande* inom byggverksamhet per kommun i Kalmar län 2016

*Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

Källa: SCB (RAMS)

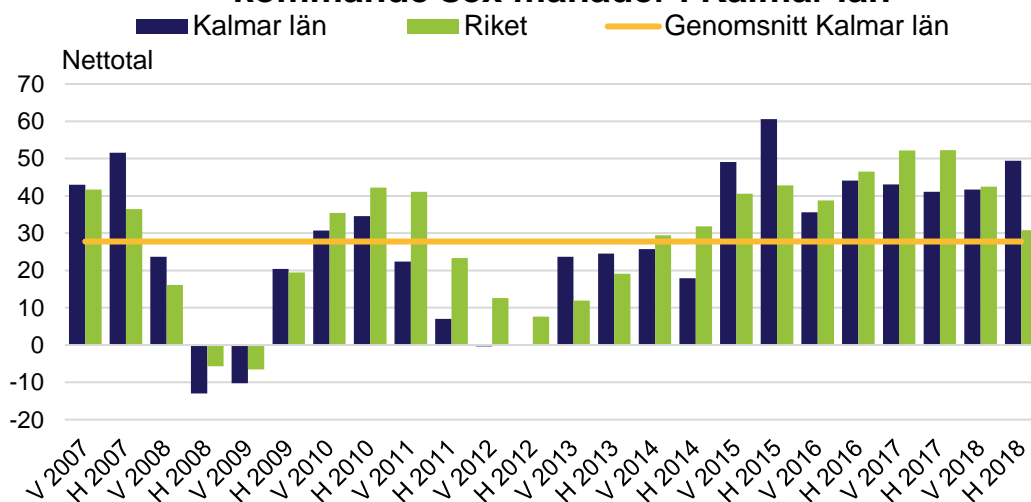
Förväntningarna inom bygg vänder uppåt

Befolkningen i Kalmar län har ökat med omkring 10 000 personer under 2010-talet. En ökad befolkning efterfrågar mer bostäder och samtliga kommuner i länet uppger att de har underskott på bostäder enligt Boverkets bostadsenkät. En större befolkning efterfrågar inte bara bostäder utan också skolor, vårdhem och investeringar infrastruktur.

Byggbranschen är konjunkturkänslig och förväntningarna varierar oftare och snabbare än i många andra branscher vilket syns i höstens undersökning. Under hösten är byggföretagen i Kalmar län tillsammans med andra sydliga län som Blekinge och Skåne några av de mest optimistiska och uppgången är tydlig jämfört med i våras och hösten 2017. Förväntningarna i Kalmar län ligger klart över riket för de kommande sex månaderna och klart över normalläget i länet. Även i Sveriges byggindustriers prognos för 2017-2019 bedöms Kalmar var bland de länen mest störst ökning i byggvolym. Stora byggföretag uppger att de är fullbokade de närmaste åren. Planerna för nya bostadsområden och offentliga lokaler som skolor, särskilda boende och idrottshallar är stora och det finns även behov av renoveringar.

Det goda efterfrågeläget avspeglas i starka anställningsplaner för det kommande året. En majoritet av arbetsgivarna uppger att de vill växa och bli fler anställda. Den planerade sysselsättningsökningen kan dock hämmas av bristen på arbetskraft som är utbredd i byggbranschen. I Kalmar län är bristen mest påtaglig på byggingenjörer, golvläggare, kyl- och värmepumpstekniker och VVS-montörer. Ett sätt att lösa delar av bristen är att byggföretagen lånar personal av varandra men också att de har anpassat verksamheten efter vad som är möjligt utifrån nuvarande utbud.

Förväntningsläget inom byggverksamhet för kommande sex månader i Kalmar län

Säsongrensade data, trendvärden.

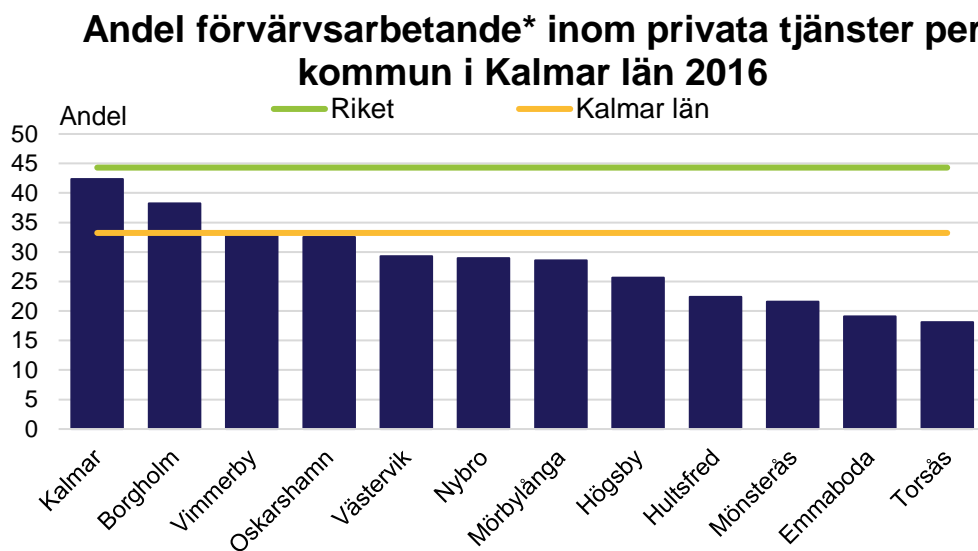
Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Den samlade bedömningen är att det kommer att ske en sysselsättningsökning inom byggbranschen i länet under hela prognosperioden. Ökningen förväntas dock vara starkare under 2018 för att sedan avta under 2019 i samband med att byggverksamheten i hela Sverige förväntas minska.

5.4 Privata tjänster

Privata tjänster består av flera delbranscher. Med stora branscher som handel och företagstjänster och mindre som finansiell verksamhet och information och kommunikation. Därtill ingår transport, fastighetsverksamhet, hotell och restaurang och personliga och kulturella tjänster. Under 2016 förvärvsarbetande 35 000 personer i någon av dessa branscher. Det är en tredjedel av arbetsmarknaden i Kalmar län. Andelen är en av de lägsta i landet endast Blekinge har en lägre andel. Ingen av länets kommuner når upp till riksgenomsnitt på 44 procent, närmast är Kalmar kommun med 42 procent och längst ifrån är Torsås kommun med 18 procent, endast fyra kommuner i Sverige har en lägre andel.

Könsfördelningen i tjänstenäringen är jämn, 44 procent kvinnor och 56 procent män. Minst är skillnaden inom handel med 49 procent kvinnor 51 procent män medan skillnaden är störst inom transport med 18 procent kvinnor och 82 procent män.

Förväntningarna inom privata tjänster håller sig på samma nivå

De privata tjänsteföretagen riktar sin verksamhet mot andra företag men också mot hushåll. Efterfrågan i tjänstesektorn påverkas därför av det ekonomiska läget i andra branscher som av hushållens privatekonomi och möjlighet till konsumtion. Exempelvis leder ett ökat byggande och fler bostäder till ett ökad efterfrågan på fastighetsverk-

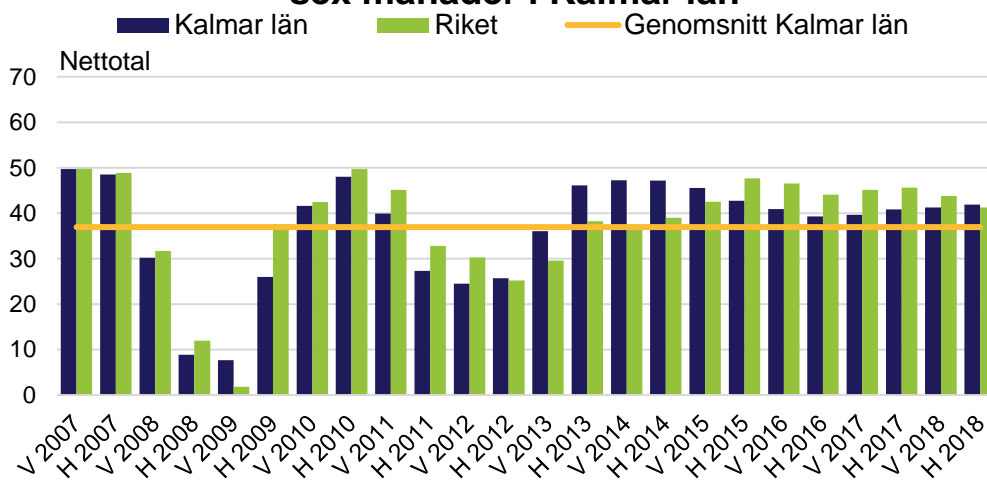
samhet och blir hushållen rikare kan mer pengar läggas på hotell- och restaurangbesök. De senare årens jobbtillväxt inom privata tjänster kan därför kopplas till det starka läget på hela arbetsmarknaden.

För det kommande halvåret håller förväntningarna inom de privata tjänsterna i sig och ligger i nivå med de senaste åren. Förväntningsläget ligger över det historiska genomsnittet i länet och något över riksgenomsnittet.

För delbranscherna inom privata tjänster varierar förväntningarna för de kommande sex månaderna. Mest optimistiska är information och kommunikation och handel där en majoritet av företagen tror på ökad efterfrågan. Inom transport ges en något kluven bild där lika många arbetsgivare tror på ökad som minskad efterfrågan och nettotalet blir noll. Inom företagstjänster och hotell och restaurang bedömer en övervägande andel att läget är oförändrat under den närmaste tiden.

Handeln som ofta pekas ut som en bransch i förändring med ökad konkurrens från e-handel och restaurangverksamhet är förhållandevis optimistisk i Kalmar län. I de större städerna öppnar fortfarande nya butiker särskilt inom livsmedel och man ser e-handeln som ett komplement. Branschen upplever att länets invånare är fortsatt konsumtionsbenägna och handlar lokalt. Information och kommunikation är en av länets mindre branscher men efterfrågan på it-tjänster är stor i hela landet och det märks även i Kalmar län. Transportbranschen uppvisar en splittrad bild och ser kompetensbristen som ett stort hinder för att kunna utöka verksamheten och möta de behov som finns.

Förväntningsläget inom privata tjänster för kommande sex månader i Kalmar län

Säsongrensade data, trendvärden.
Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökningar

Kompetensbristen blir särskilt påtaglig för tjänstesektorn som är arbetsintensiv. Till skillnad från till exempel industrin där den tekniska utvecklingen i större omfattning kan ersätta personal är det inte lika enkelt i branscher där personlig service och bemötande är en viktig konkurrensfaktor.

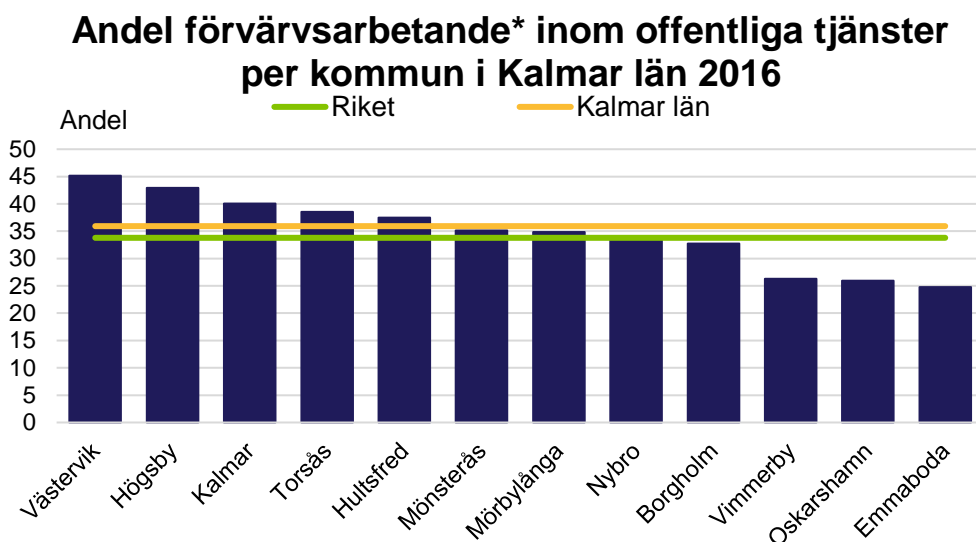
Drygt en tredjedel av arbetsgivarna i privata tjänster har upplevt kompetensbrist under det senaste halvåret. Mest påtagligt är bristen inom transport och information och kommunikation. Inom transport är det framför allt en extrem brist på alla typer av chaufförer och att företagen får tacka nej till uppdrag. Inom hotell och restaurang fortsätter problemen att hitta kockar och särskilt specialistkockar. Vissa restauranger har gått över från a la carte till buffé för att minska dessa problem, och en annan lösning är kockar från andra länder. Handeln har haft minst rekryteringsproblem under det senaste halvåret även om det har blivit något svårare att hitta personal särskilt utanför de större städerna.

Trots utmaningar att hitta personal med rätt kompetens bedömer 36 procent av tjänsteföretagen att personalen kommer öka det kommande året. Anställningsplanerna varierar mellan övriga näringsgrenar, men är överlag goda. Störst behov ses inom information och kommunikation följt av hotell och restaurang och företagstjänster.

En fortsatt god efterfrågan på tjänster både från hushåll och företag innebär en ökad efterfrågan på personal i den privata tjänstesektorn. Bedömningen blir att sysselsättningen inom de privata tjänsterna ökar under prognosperioden, med starkast bidrag från företagstjänster.

5.5 Offentliga tjänster

Ungefär en tredjedel av alla arbetstillfällen i Kalmar län finns i offentliga tjänster, vilket motsvarar 37 300 förvärvsarbetande. Andelen är något högre än riksgenomsnittet på 34 procent. Västerviks kommun med 45 procent av arbetstillfällena i offentliga tjänster har länets högsta andel och lägst är andelen i Emmaboda med 25 procent. Mer än hälften av de förvärvsarbetande i offentliga tjänster jobbar inom vård och omsorg följt av utbildning och offentlig förvaltning.

Könsfördelningen i offentliga tjänster är klart kvinnodominerande, 77 procent av de dryga 37 000 förvärvsarbetande är kvinnor. Kvinnorna är särskilt dominerande inom vård och omsorg med över 80 procent. Jämnast är könsfördelningen inom offentlig förvaltning, 60 procent kvinnor och 40 procent män.

Konjunkturrella svängningar har inte samma direkta påverkan på den offentliga tjänstesektorn som på andra branscher som industrin och privata tjänster. Offentlig sektor påverkas mer av befolkningens storlek och sammansättning men också av politiska beslut och skatteintäkter. Under de tre senaste åren har befolkningen i Kalmar län ökat i alla åldersgrupper med några få undantag. Som mest ökade befolkningen under 2016 i samband det stora antalet flyktingar som kom till Sverige 2015. Den ökade befolkningen och demografiska sammansättningen med fler invånare i skolålder och fler äldre innebär efterfrågan på offentligt finansierade tjänster som skola och vård och omsorg i länet.

I Arbetsförmedlingens undersökning anger de offentliga arbetsgivarna att efterfrågan på offentliga tjänster ligger i nivå med de senaste åren och läget i stort kommer vara oförändrat eller ökande under det kommande året. Ökad efterfrågan ses främst inom primärvård och tandvård medan offentlig förvaltning bedömer läget som oförändrat och i vissa fall minskade. Det kan bero på det minskande antalet nyanlända och färre som beviljas uppehållstillstånd och trycket på socialtjänst och utbildningsförvaltning minskar. Andelen arbetsgivare som behöver öka personalen under det kommande året är också högst inom primärvården. Även inom grundskolan och barnomsorg anger en majoritet av arbetsgivarna ett ökat behov medan andelen är förhållandevis låg inom statlig och kommunal förvaltning.

Efterfrågan på offentliga tjänster och behovet av personal återspeglar sig i bristen på olika yrkesgrupper. Bristen är mest påtaglig inom vård, skola och omsorg medan efterfrågan på utredare och handläggare är mer i balans. Effekter av bristen inom vården har blivit att dra ner på antalet vårdplatser, anställa andra typer av yrkesgrupper till exempel nämns servicepersonal inom äldreomsorgen, erbjuda befintlig personal heltid i större utsträckning och rekrytera utomlands. Bristen på pedagogisk personal märks främst i grundskolan och barnomsorgen. Till lärare erbjuder man högre löner och stöttar upp med andra yrkesgrupper för att renodla lärarnas arbete. Inom barnomsorgen behöver täcka för förskollärare bland annat med barnskötare som länge inte var en lösning men som nu behövs.

På det sociala området nämns bristen av personliga assistenter. Behovet har blivit större och kraven har ökar på utbildning som social kompetens och språkkunskaper.

Framöver förväntas kombinationen av ökade behov, arbetskraftsbrist och långsammare ökning av skatteintäkter bidra till ytterligare effektiviseringar inom offentliga tjänster. Effektivisering som börjar märkas men som inte får något större genomslag under nuvarande prognosperiod. Bedömningen blir att sysselsättningen inom offentliga tjänster ökar men takten bromsas av arbetskraftsbrist och minskat flyktingmottagande.

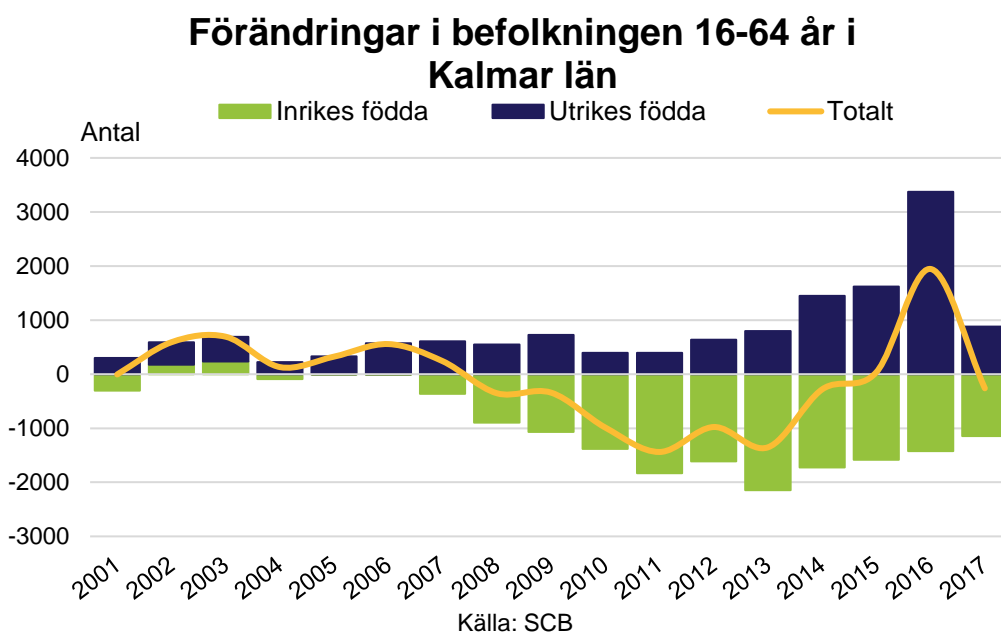
6 Utbudet av arbetskraft

Den demografiska utvecklingen påverkar till mycket stor del den framtida kompetensförsörjningen och välfärden. Den påverkar dels utbudet av arbetskraft men också behoven av vård, omsorg och skola.

6.1 Demografisk utveckling en utmaning

Befolkningen i Kalmar län uppgick till cirka 243 500 personer i slutet av 2017. Av dessa var drygt 141 000 i åldern 16-64 år och antalet som var 65 år eller äldre uppgick till drygt 59 500. Antalet i åldern 18-24 år uppgick till 19 000. Av alla 243 500 personer var antalet utrikes födda cirka 33 700, vilket motsvarade 14 procent av den totala befolkningen. Länet består av tolv kommuner, men 28 procent av befolkningen bor i Kalmar som är länets största kommun. Närmast efter kommer Västerviks kommun som har 15 procent av länets befolkning. Det innebär att länet karaktäriseras av en relativt stor centralort med flertalet mindre kommuner runt omkring.

Ser man till åldersfördelningen i länet är det tydligt att en stor del av befolkningen är i det äldre segmentet. Det tydliggör utmaningarna framöver kopplat till befolkningsprognosen i avsnittet nedan. Antalet som fyller på i arbetskraften är inte nog många för att kompensera för den del av befolkningen som inte är i åldern 16 till 64 år.

Den demografiska utmaningen tydliggörs också av diagrammet ovan. Under flera år har antalet i åldern 16 till 64 år minskat kraftigt i Kalmar län. Tack vare ett inflöde av utrikes födda till länet har befolkningsminskningen dämpats och även ökat tydligt under 2016. Länet är beroende av utrikes födda för att arbetskraften ska växa och avsnittet nedan beskriver utvecklingen framöver.

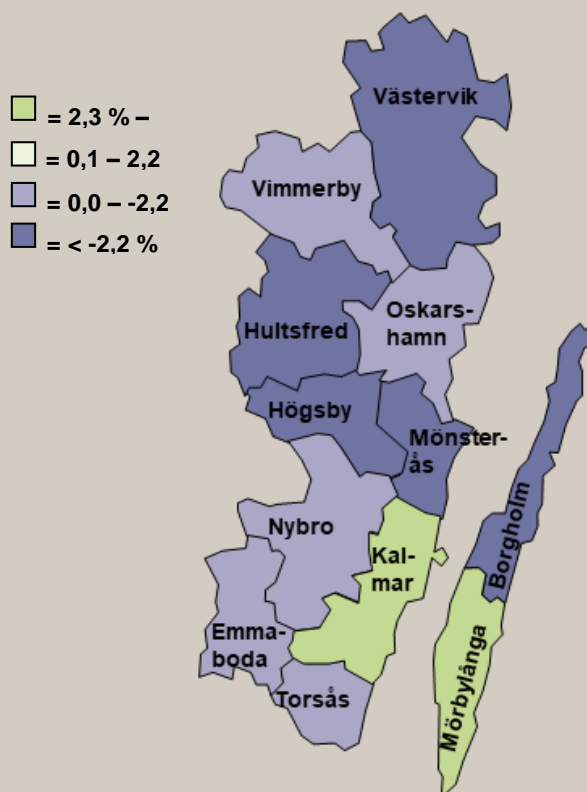
6.2 Fördjupning: Vad händer med befolkning fram till 2025

Hur många som kan arbeta bestäms i stor utsträckning av befolkningsutvecklingen i yrkesverksam ålder 16-64 år. Enligt SCB:s befolkningsprognos ökar den yrkesverksamma befolkningen i Kalmar län med 235 personer eller motsvarande 0,2 procent mellan 2018 och 2025.

I Sverige så ökar inrikes född befolkning i yrkesverksam ålder nästan enbart i storstadsregioner genom inflyttning från andra delar av riket. Men utrikes födda står fortfarande för 65 procent av befolkningsökningen i storstadsregionerna. I större städer står utrikes födda för nästan hela befolkningsökningen genom att verka som motvikt till en annars oundviklig befolkningsminskning. I mindre kommuner fortsätter befolkningsutvecklingen i arbetsför ålder att minska, trots ett tillskott av utrikes födda.

Nedanstående kartbild redovisar befolkningsförändring i yrkesverksam ålder 16-64 år för samtliga kommuner i Kalmar län mellan 2018 och 2025. Samtliga kommuner i väntas ha en negativ befolkningsutveckling bland inrikes födda och en positiv utveckling bland utrikes födda mellan 2018 och 2025. I Kalmar och Mörbylånga resulterar tillskottet av utrikes födda i en sammantaget positiv befolkningsutveckling. För övriga kommuner räcker inte tillskottet av utrikes födda som motvikt till minskningen bland inrikes född befolkning i yrkesverksam ålder.

Befolkningsprognos 16-64 år i Kalmar län År 2018 - 2025

Källa: SCB

Totalt väntas antalet utrikes födda i yrkesverksam ålder i Kalmar län att öka med 5 900 personer under tidsperioden. År 2018 var andelen utrikes födda i yrkesverksam ålder 18 procent, vilket kan jämföras med 2025 då andelen förväntas vara 22 procent.

Många kommuner står redan idag för stora utmaningar med kompetensförsörjning. Det finns därför ett behov att ta tillvara på hela arbetskraften för att kunna möta framtida efterfrågan på arbetskraft, inte minst där befolkningen i yrkesverksam ålder redan minskar. Att få in utrikes födda på arbetsmarknaden framöver blir centralt. Det är där potentialen till den framtida arbetskraftsförsörjningen finns. Andelen inrikes födda som arbetar är redan hög, så möjligheten att öka sysselsättningen framöver finns hos utrikes födda. Framför allt bland utrikes födda kvinnor, som är den grupp där lägst andel arbetar idag.

Samtidigt är det viktigt att öka samtliga kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, genom att deltidstjänster utökas till heltid. På sikt är det fundamentalt att bryta en köns-segregerad arbetsmarknad genom att utbildning och yrke väljs oavsett kön. Ytterligare en möjlighet framöver är att sänka den ålder då unga etablerar sig på arbetsmarknaden samt att ta tillvara på de äldres kompetens och uppmuntra de som vill och orkar att arbeta längre.

6.3 Arbetspendling

Kalmar län är beroende av arbetskraft från andra delar av Sverige. Förhållandet är även det omvända där andra län tar arbetskraft från Kalmar län. Detta sker exempelvis genom in- och utpendling från länen.

Inpendlingen är viktig för att kunna tillgodose det kompetensbehov som arbetsgivarna ha. Den kan exempelvis förse dem med nyckelkompetenser som inte finns i länet. Samtidigt sker också en inomregional pendling som är viktig för kommunernas kompetensförsörjning. Bra kommunikationer är således av stor vikt för att arbetspendlingen ska fungera smidigt. I slutet av 2016 var det över 5 800 personer som pendlade in till länet för ett arbete. Parallellt skedde en utpendling till arbete om cirka 8 300 personer vilket innebar en negativ nettopendling för länet. Inpendlingen var störst från Kronobergs, Östergötlands och Blekinge län. Utpendlingen från länet skedde främst till Kronobergs, Stockholms och Jönköpings län.

Flest pendlar in till länet för ett arbete inom industri följt av utbildningsväsendet, vård och omsorg samt handel. Utpendlingen från länet sker främst till ett arbete inom industrin och handeln. Det sker även en relativt stor utpendling till arbeten inom företagstjänster samt vård och omsorg.

Det är således tydligt att arbetspendling är väldigt viktigt för kompetensförsörjningen både för länet men också för andra delar i Sverige.

7 Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen

I detta avsnitt beskrivs arbetslösheten utifrån Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Med arbetslösa menas i detta sammanhang inskrivna arbetslösa, vilket är summan av öppet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd.⁴ I kapitlet redogörs för arbetslöshetsutvecklingen, med tyngdpunkt på de senaste åren, och med särskild belysning på utvecklingen för olika grupper av inskrivna arbetslösa.

7.1 Arbetslöshetens utveckling

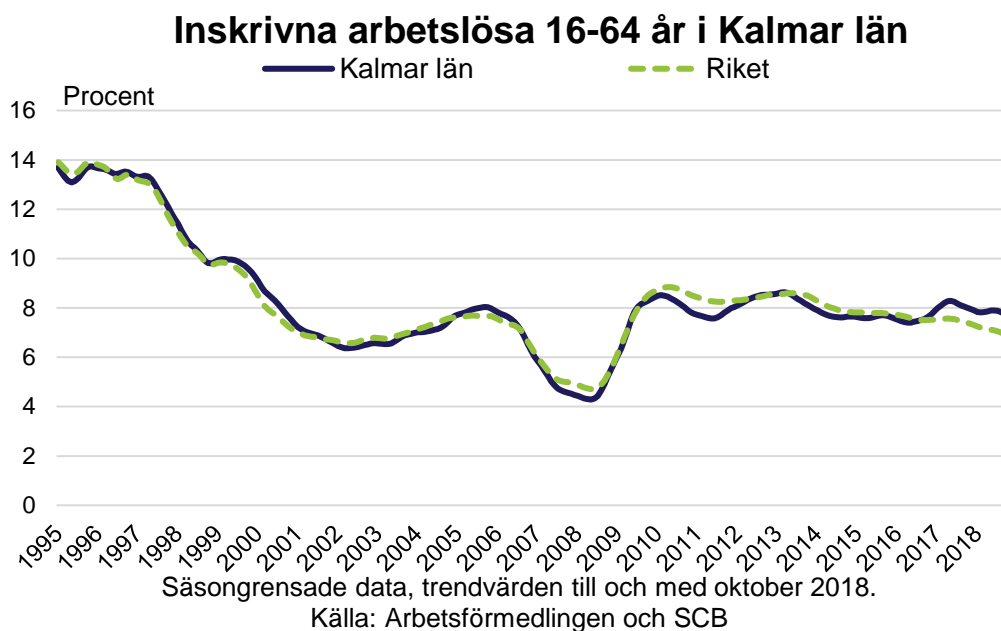
Diagrammet på nästa sida visar den långsiktiga arbetslöshetsutvecklingen i länet respektive riket mellan 1995 och 2018. Perioden inleddes med en nedgång av arbetslöshetsnivåerna och återhämtning från historiskt höga nivåer efter finanskrisen 1990-1994. En kris som även innefattade ett stålbad av den offentliga sektorn, som resulterade i stora neddragningar i personalstyrkor. Under början av 2000-talet stabiliserades arbetslösheten mellan 6 och 8 procent i länet för att sjunka ner mot 4 procent under högkonjunkturåren 2006-2007. Därefter ökade återigen arbetslöshetsnivåerna i samband med den globala finanskrisen. Den relativa arbetslösheten, för såväl riket som länet, nådde sin kulmen på närmare 9 procent innan den åter minskade 2010. Arbetslöshetsnivåerna har sedan minskat och är hösten 2018 en bit under 8 procent i Kalmar län.

Det är tydligt att arbetslöshetskurvorna för länet och riket följer varandra och att arbetslösheten för Kalmar län numera är högre än för riket. Efter finanskrisen låg arbetslösheten under en tid under rikets, men den senaste tiden har länets arbetslöshetsnivå varit några tiondels procentenheter över rikets. Den ökade skillnaden i arbetslöshet förklaras av att länets arbetsmarknad inte har fått samma positiva utveckling av den starka konjunkturen som många andra delar av landet.

Arbetslöshetsnivåerna påverkas av konjunkturläget, men också av andra faktorer som demografisk utveckling, politiska beslut om regelverk kring arbetslöshets- och sjukförsäkring, och förändringar i myndigheters ansvarsområden. Under perioden 2006-2010 skedde stora förändringar i arbetsmarknadspolitikens inriktning som påverkade utvecklingen av både antalet inskrivna arbetslösa och sammansättningen av arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Förändringarna under perioden innebar att Arbetsförmedlingen fick nya grupper av arbetssökande genom etableringsreformen och förändringar i sjukförsäkringen.⁵

⁴ Arbetslösheten i avsnittet behandlar enbart dem som är inskrivna på Arbetsförmedlingen. I den officiella arbetslöshetsstatistiken från SCB:s arbetskraftsundersökningar används en annan arbetslöshetsdefinition och då inräknas exempelvis den stora gruppen studerande som söker arbete, vilka sällan är inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen.

⁵ Asylsökandes etableringsfas inleddes generellt med en period av arbetslöshet. Ökad flyktinginvandring har därför historiskt sett haft en stark inverkan på arbetslöshetsutvecklingen.

7.2 Arbetslöshetens sammansättning

Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik ger möjligheten att jämföra arbetslöshetsnivåer mellan län, kommuner och olika grupper av arbetssökande. I diagrammet på nästa sida illustreras den genomsnittliga relativa arbetslösheten för olika grupper inskrivna på Arbetsförmedlingen i Kalmar län respektive riket. Det framkommer att länet har en högre arbetslöshet (7,6 procent) än riket (6,9 procent), men också att arbetslösheten bland kvinnor i länet (7,3 procent) är lägre än för män (7,8 procent). Förvärvsintensiteten är dock högre för män än kvinnor, vilket är ett fenomen som kan förklaras av att kvinnor i större utsträckning studerar, är föräldralediga eller av andra anledningar står utanför arbetskraften.⁶

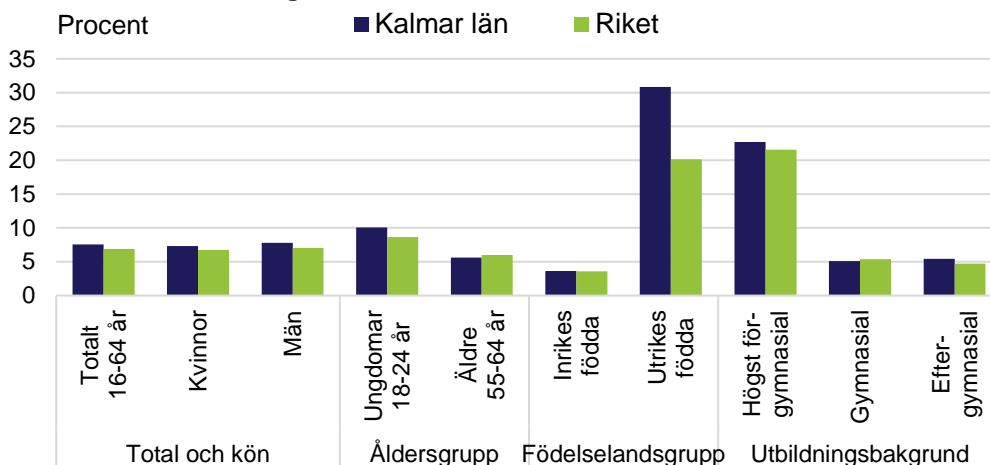
Diagrammet visar också skillnader mellan olika åldersgrupper, där ungdomars arbetslöshet i länet (10,1 procent) är högre än äldres (5,6 procent). Förklaringen är att yngre personer i regel är i början av sina yrkeskarriärer, nyligen har slutat skolan och är i etableringsfasen på arbetsmarknaden där kortare anställningar ofta varvas med perioder av arbetslöshet. Personer som tillhör det äldre åldersspannet har generellt en fast förankring på arbetsmarknaden och jämförelsevis en liten risk att hamna i arbetslöshet.

Mellan inrikes och utrikes födda råder större skillnader i nivåer av arbetslöshet. Bland inrikes födda är den genomsnittliga arbetslösheten i länet 3,6 procent, vilket kan jämföras med utrikes födda där nivån är 30,8 procent. Trots höga arbetslöshetsciffror ser Arbetsförmedlingen att det rådande konjunkturläget också gynnar utrikes födda och att många i gruppen går ut i arbete. Framöver kommer närmare 8 av 10 nya jobb som skapas i riket att tillsättas av utrikes födda, vilket till stor del beror på att det är här den potentiella arbetskraften finns. Det är också naturligt att det tar längre tid för nya på

⁶ Förvärvsintensitet är ett mått som mäter andelen förvärvsarbetande personer i relation till befolkningen.

svensk arbetsmarknad. Det beror delvis på att det tar tid att lära sig ett nytt språk och kulturella koder, men också på avsaknaden av upparbetade nätverk.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelat på olika grupper i Kalmar län genomsnitt av kv2 2018 och kv3 2018

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

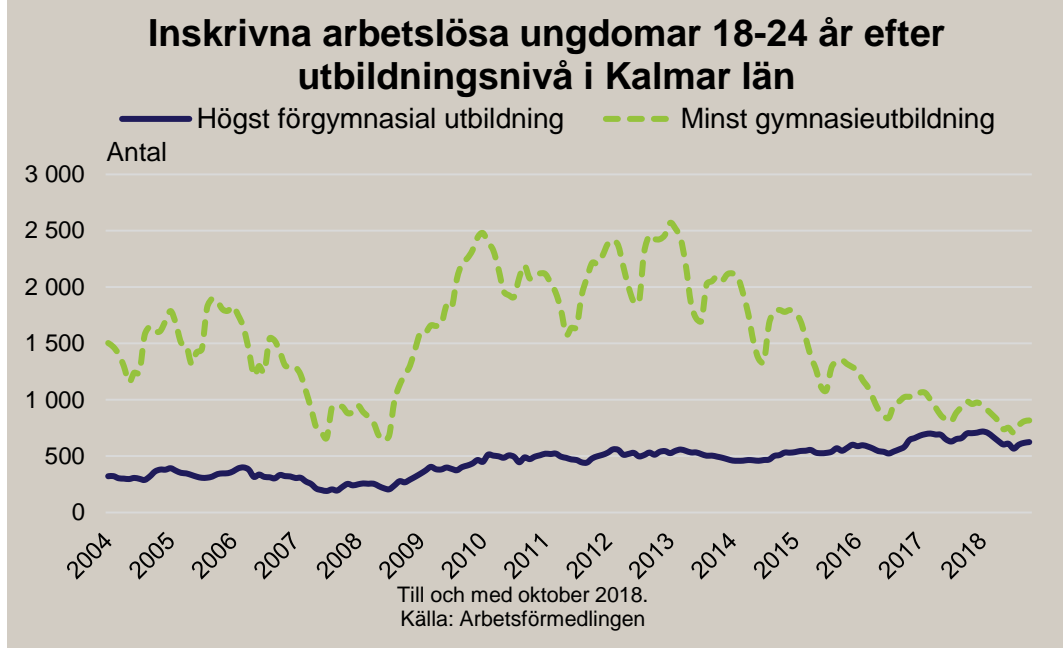
Skillnaden i arbetslöshet är också stor för grupperna med olika utbildningsbakgrund. För dem som saknar en gymnasieutbildning är den genomsnittliga arbetslösheten i länet 22,7 procent, vilket kan jämföras med 5,1 respektive 5,4 procent för personer med gymnasieutbildning alternativt eftergymnasial utbildning. I regel är en gymnasieutbildning en vattendelare på svensk arbetsmarknad. För personer med högst förgymnasial utbildning är situationen på arbetsmarknaden särskilt svår med hög arbetslöshet som följd, något som blir väldigt tydligt i diagrammet ovan.

7.3 Fördjupning: Ungdomsarbetslösheten minskar drastiskt

Ungdomars position i Kalmar län har förbättras markant de senaste åren. I oktober 2018 var ungdomsarbetslösheten 10,5 procent, vilket kan jämföras med 12,6 procent ett år tidigare och 26,2 procent 5 år tidigare. En bidragande faktor till den starka utvecklingen är minskande ungdomskullar, men den goda konjunkturen och det pågående generationsskiftet på arbetsmarknaden bidrar också till att många unga går ut i arbete. Det starka konjunkturläget har skapat många nya arbetstillfällen där ungdomar kan hitta ingångsjobb, exempelvis inom den privata tjänstesektorn. Generellt är yngre personer mer konjunktur känsliga och gynnas därför i goda tider men missgynnas samtidigt i sämre tider, vilket beror på kortare arbetslivserfarenhet och jämförelsevis mer osäkra anställningsformer.

Den goda konjunkturen kommer dock inte alla ungdomsgrupper till del. Minskningen i ungdomsarbetslösheten har nästan helt uteslutande skett bland dem som har en gymnasieutbildning, och därmed bedöms stå närmare arbetsmarknaden. I diagrammet på nästa sida illustreras att antalet inskrivna arbetslösa ungdomar med minst gymnasieutbildning har minskat stadigt sedan 2013. För de som saknar en gymnasieutbildning

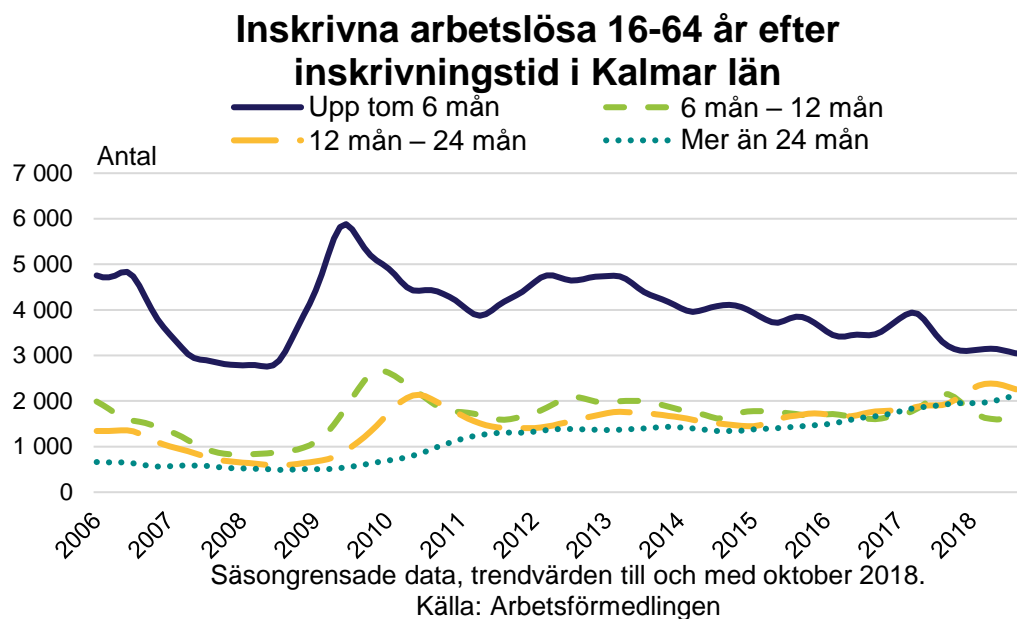
har andelen istället ökat och utgör 43 procent av de inskrivna arbetslösa ungdomarna i oktober 2018.

För arbetsmarknadspolitiken är det en stor utmaning att en växande andel av de inskrivna arbetslösa ungdomarna saknar en gymnasieutbildning. Framför allt i förhållande till att det är fortsatt många ungdomar som har svårt att fullfölja sina gymnasiestudier, och därtill kommer ett förhållandevis stort antal som avbryter sin gymnasieutbildning i förtid. En gymnasieutbildning är numera närmast obligatorisk på svensk arbetsmarknad och något av en vattendelare, vilket blir tydligt av diagrammet. Därför är det en viktig utmaning för hela samhället att motivera ungdomar att fullfölja sina gymnasiestudier.

7.4 Arbetslösa med kortare inskrivningstider minskar mest

En stor andel av de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen har långa tider av arbetslöshet. Diagrammet på nästa sida visar inskrivna arbetslösa efter tider utan arbete i länet. De senaste årens förstärkningar i konjunktur och arbetsmarknad har medfört att antalet arbetslösa i gruppen med de kortaste inskrivningstiderna har minskat påtagligt. I regel är det personer med kortare arbetslöshetstider som står närmre arbetsmarknaden, och därför i högre omfattning går ut i arbete. Långa tider i arbetslöshet minskar förutsättningarna att få en fast förankring på arbetsmarknaden, vilket till stor del beror på att man går miste om kompetensutveckling men även viktiga nätverk.

Av de fyra inskrivningstiderna är personer med upp till 6 månader utan arbete den största gruppen. De som är nyinskrivna arbetslösa befinner sig i denna grupp och här sker det största utflödet till arbete. En majoritet av de inskrivna arbetslösa har varit utan arbete i fler än 6 månader och flödet från kortare arbetslöshet till grupper med längre tider sker ständigt. Bland grupperna i grafen ovan är det bland dem med mer än två år utan arbete som en kontinuerlig, om än svag, ökning har skett. I ett längre tidsperspektiv har även de med mellan ett och två år utan arbete blivit fler till antalet.

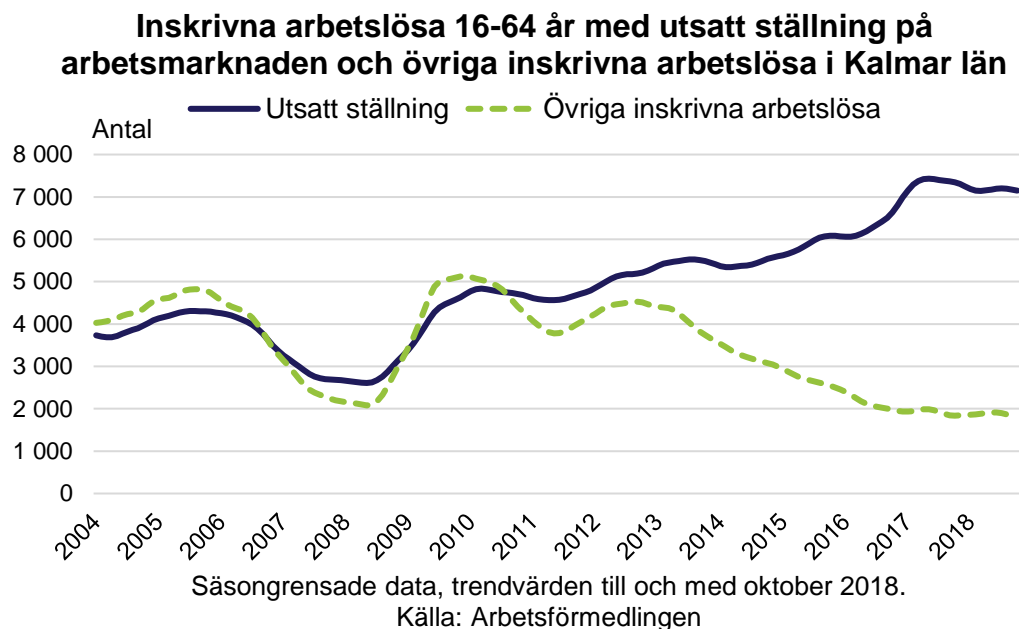
7.5 Arbetslösa nära arbetsmarknaden på historiskt låga nivåer

Arbetsförmedlingen har identifierat fyra karaktäristika bland inskrivna arbetslösa som i genomsnitt medför större svårigheter att snabbt finna ett arbete och därmed löper större risk att hamna i längre tider av arbetslöshet. Dessa fyra karaktäristika är följande:

- Arbetslösa med högst förgymnasial utbildning
- Arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Arbetslösa som är utomeuropeiskt födda
- Arbetslösa i åldrarna 55-64 år

En individ kan ha en eller flera karaktäristika. Det är även viktigt att understryka att enskilda individer som uppfyller en eller flera av dessa kan ha lika lätt att få en fast förankring på arbetsmarknaden som en individ som inte har någon. Diagrammet nedan visar förändringen i antalet inskrivna arbetslösa som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden i Kalmar län, men också övriga inskrivna arbetslösa som bedöms ha en starkare position. Tadelningen har ökat sedan andra kvartalet 2010. Antalet och andelen inskrivna arbetslösa som inte har någon av ovan nämnda karaktäristika har minskat i takt med att efterfrågan på arbetskraft har ökat och när kontinuerligt nya

lågstanivåer. Minskningen har dock varit svag under de senaste åren. För de arbetslösa med utsatt ställning är trenden den motsatta och antalet inskrivna arbetslösa har ökat fram till november 2017. Därefter har antalet arbetslösa med utsatt ställning minskat.

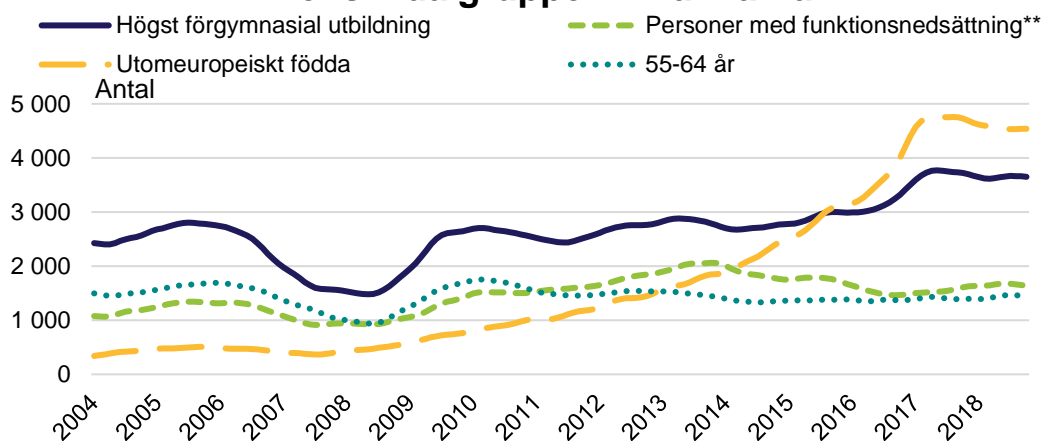

Tudelingen beror dels på strukturella förändringar i arbetsmarknadspolitiken under 2006-2010, där Arbetsförmedlingen fick nya och utökade uppdrag. Bland annat tilldelades myndigheten etableringsuppdraget, med ansvaret att vara samordnande aktör för att snabbt få ut nyanlända i utbildning och arbete. Regler kring sjukförsäkring förändrades under samma period, vilket resulterade i att många förflyttades från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen. Bland dessa personer finns inslag av ohälsoproblematik och i många fall en funktionsnedsättning. Därefter har antalet som bedöms stå längre från arbetsmarknaden ökat till följd av ett tillskott av utomeuropeiskt födda och arbetslösa med högst förgymnasial utbildning.

En förstärkning i konjunkturen gynnar i första hand de med starkare position på arbetsmarknaden, och grafen ovan visar tydligt att antalet övriga inskrivna har minskat i takt med en starkare efterfrågan på arbetskraft. En stark arbetsmarknad når andra grupper med en viss fördröjning och i takt med att antalet inskrivna arbetslösa som står nära arbetsmarknaden minskat förbättras chanserna för övriga. Det har visat sig genom att antalet inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden har minskat sedan november 2017. Den goda arbetsmarknaden bedöms att fortsätta under prognosperioden och gynna även arbetslösa med en svagare position på arbetsmarknaden, vilket betyder att antalet inskrivna arbetslösa med utsatt ställning har nått sin kulmen. I oktober 2018 uppgick antalet inskrivna arbetslösa som står längre från arbetsmarknaden till 7 000 personer, vilket kan jämföras med inskrivna arbetslösa med starkare ställning som uppgick till drygt 1 800 personer. Det innebär att närmare 80 procent av de inskrivna arbetslösa står längre från arbetsmarknaden.

I nedanstående diagram visas de enskilda karaktäristika var för sig, där samvariation kan ske. Störst representation finns bland inskrivna arbetslösa som är utomeuropeiskt födda. En kombination av ökad invandring från utomeuropeiska länder och etableringsuppdraget har bidragit till att antalet inskrivna arbetslösa ökat stadigt. I oktober uppgick antalet till närmare 4 500 personer och utgör drygt hälften av samtliga inskrivna vid Arbetsförmedlingen. Antalet inskrivna arbetslösa utomeuropeiskt födda har minskat sedan hösten 2017. Det är dels ett resultat av de förändrade reglerna i asylpolitiken som har minskat mängden med flyktingar som kommer till Sverige, men även att fler går ut i arbete. Inlödet av nyanlända har också ändrat karaktär där majoriteten nu är anhöriga till dem som tidigare fått uppehållstillstånd.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelade på enskilda grupper* i Kalmar län

*Observera att en person kan ingå i flera grupper. **Som medför nedsatt arbetsförmåga. Säsongrensade data, trendvärden till och med oktober 2018.

Källa: Arbetsförmedlingen

Den näst största representationen utgörs av personer med en högst förgymnasial utbildning. Antalet personer med kort utbildningsbakgrund ökade kraftigt i samband med finanskrisen 2008-2009, där nedskärningar och nedläggningar av företag ledde till att många förlorade sina jobb och fick svårt att komma tillbaka i arbete när konkurrensen på arbetsmarknaden hårdnade. Etableringsuppdraget har också påverkat inflödet av personer med kort utbildningsbakgrund, då fler med högst förgymnasial utbildning har ställt sig till arbetsmarknadens förfogande. Som tidigare påtalat är som arbetslöshetsnivån bland de högsta för personer utan fullföljd gymnasieutbildning.

Inskrivna arbetslösa som har en funktionsnedsättning har ökat över tid, men sedan 2013 är trenden motsatt. En förklaring kan vara att den långvariga bristen på arbetskraft har gjort att fler arbetsgivare är mer benägna att se möjligheter med att rekrytera personer med en funktionsnedsättning och att kunskapen på arbetsmarknaden har förbättrats. För personer mellan 55-64 år har läget varit i princip oförändrad under några års tid, men även den har tenderat att öka svagt den senaste tiden.

8 Utmaningar på länets arbetsmarknad

De största utmaningarna på länets arbetsmarknad är inte unika för länet utan gäller för hela riket. Det handlar bland annat om:

- Matchning till arbete och utbildning
- Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden
- Insatser mot långtidsarbetslösheten.

Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att öka på bred front både inom näringslivet och inom den offentliga sektorn. Allt talar för att den trenden kommer att bestå många år framöver. Samtidigt gör rekordmånga utrikes födda sitt inträde på den svenska arbetsmarknaden. Validering, utbildning, praktik och andra kompetenshöjande insatser är viktiga åtgärder för att förbättra deras möjligheter på arbetsmarknaden.

Arbetslösheten har sjunkit för många grupper under flera år men de som står mycket långt ifrån arbetsmarknaden minskar inte nämnbart i antal. Obalansen mellan efterfrågan och utbud av arbetskraft väntas bestå en lång tid framöver, vilket avsevärt försvårar matchningen ytterligare.

Matchningen till arbete och utbildning

I takt med att kraven har höjts på arbetsmarknaden har också arbetsgivarnas upplevda brist på kompetens ökat. Bristalen i Kalmar län har sedan länge legat på höga nivåer och finns i stor omfattning såväl inom det privata näringslivet som inom offentliga verksamheter. Tidigare fanns det relativt gott om jobb i länet som inte krävde någon specifik utbildning. I dag är en fullföljd gymnasieutbildning ofta betraktat som ett minimikrav.

Kompetensförsörjningen handlar inte bara om utbildningar på högskolenivå. Dimensioneringen av gymnasieutbildningarna behöver också bli bättre. Många bristyrkesutbildningar har ett mycket lågt söktryck. Ungdomar upplever inte vissa av dessa yrken som tillräckligt attraktiva. När det gäller gymnasieutbildningar är det få i länet som väljer yrkesprogrammen trots att möjligheterna till jobb är mycket goda vid fullgjord examen.

För att stärka och säkra näringslivets kompetensförsörjning är samverkan mellan näringsliv och skola en viktig fråga. En sådan samverkan kan också bidra till ökad kvalitet i skolan. Skolan kan därigenom se företagens behov och öka insikten om vad utbildningarna behöver leverera så att kopplingen mellan utbildning och arbetsliv tydliggörs.

Utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden

Etableringen och integrationen av nyanlända är en av samhällets nyckelfrågor. En lyckad integration bidrar till tillväxt i ekonomin och är dessutom en förutsättning för arbetsmarknadens tillväxt. Utan migration skulle Kalmar län ha en krympande arbetskraft med på sikt en kraftigt ökad försörjningsbörda som följd. Tillskotten till arbetskraften är mycket välkommet. Att på bästa sätt tillvarata den kompetens de nyanlända besitter är rimligen mycket värdefullt för samhället.

Arbetsmarknadssituationen är dock besvärligare för de utrikes födda som kommit till Sverige under senare år och har en låg utbildningsbakgrund. De står i regel mycket långt från arbetsmarknaden. Från och med 1 januari 2018 har det därför skett förändringar när det gäller etableringen av de nyanlända. Den största förändringen avser att utbildningsplikt införs. Målgrupp är de som har en kort utbildning som medför att de inte kan matchas till arbete under tiden i etableringsprogrammet. Här har självklart den kommunala vuxenutbildningen en viktig roll att fylla.

Under de senaste åren har även många utrikes födda fått chansen att etablera sig på arbetsmarknaden genom så kallade extratjänster. Extratjänster är en subventionerad anställningsform som bland annat finns inom skolan, barn- och äldreomsorgen och inom vissa ideella föreningar. Syftet är de ska kunna verka som en extra stöttande resurs i dessa verksamheter och därigenom få nyttig erfarenhet av arbetslivet. Antalet tillsatta extratjänster har ökat kraftigt den senaste tiden och många av dessa har besatts av utrikes födda som därigenom fått en väg in på svenska arbetsmarknaden.

Motverka långa tider i arbetslöshet

Nästan hälften av länets arbetslösa varit det i en period som är längre än ett år. En bekymmersam utveckling är att antalet långtidsarbetslösa som saknar gymnasieutbildning växer. De som saknar gymnasieutbildning har generellt en svag position på arbetsmarknaden. Här finns en fara för att långtidsarbetslösheten stiger ytterligare beroende på en mer ogynnsam sammansättning av de som är arbetslösa.

Allmänt gäller att ju längre tid som arbetslös desto svårare är det att ta sig in på arbetsmarknaden igen. Även för personer med en relativt god utbildningsbakgrund finns det stora risker med att hamna i längre tider av arbetslöshet. Återgången till arbete kan försvåras av att den tidigare utbildningen och erfarenheten, ju längre tiden går, blir mer och mer betraktad som förfallen. Detta gäller i synnerhet inom mer kunskapsintensiva yrken.

För att motverka långtidsarbetslöshet är olika former av utbildning ett viktigt inslag. Dels att tillse att så många som möjligt når upp till gymnasienivå och dels möjliggöra omskolning och kompetensutveckling senare i livet. Sammantaget ställer det stora krav på arbetsmarknadspolitiken men också tydliga krav på andra politikområden såsom utbildnings- och näringspolitik.

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1 Metod och urval

Historia och syfte

Arbetsförmedlingen har gjort prognoser sedan 1960-talet. Den nuvarande metodiken infördes i mitten av 1990-talet. Samtidigt infördes ett enhetligt intervjuformulär. Sedan dess har intervjuformuläret utvecklats och antalet frågor har blivit fler.

Syftet med prognosarbetet är att ge Arbetsförmedlingen detaljerad kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden, vilket är viktigt för förmedlingens arbete med vägledning. Prognosarbetet stödjer på så sätt Arbetsförmedlingens kärnuppgift som är att matcha arbets sökande mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Det sammanställda materialet är också ett viktigt underlag för planeringen av verksamheten på såväl lokal som central nivå. Ytterligare ett viktigt syfte med Arbetsförmedlingens prognoser är att informera och påverka externa aktörer. Arbetsförmedlingen publicerar en nationell och 21 regionala prognoser två gånger per år, i juni och december.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på intervjuer med ett mycket stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Intervjuerna görs av arbetsförmedlare och svaren inhämtas genom samtal med arbetsgivarna vid ett besök eller per telefon. Motivet till detta arbetssätt är att den ansvarige arbetsförmedlaren ska ha möjlighet att ställa följdfrågor, bland annat för att minska risken för missförstånd kring frågornas syfte och innehåll.

Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömningar om efterfrågan på varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagets kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, bristyrken samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen för sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning.

Resultaten av intervjuundersökningen utgör den viktigaste källan till prognosbedömningarna. En analys och sannolikhetsbedömning av svaren görs dock även med hjälp av annan statistik och med hänsyn till andra faktorer som påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden.

Urval och svarsfrekvenser

Basen för Arbetsförmedlingens prognoser är intervjuer med ett representativt urval av arbetsställen^[3] hämtade från Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister. Från och med 2013 avser urvalen arbetsställen med minst fem anställda. För arbetsställen med fler än

^[3] Med arbetsställe avses ett företags lokala arbetsplats.

100 anställda är undersökningen en totalundersökning. Urvalet är stratifierat utifrån näringsgren (enligt SNI 2007), arbetsställestorlek^[4] och region. Samma urval används normalt i ett år (två prognostillfällen) innan det byts ut mot ett nytt. Urvalet är anslutet till SCB:s Samu-system.

För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen stort vilket gör att tillförlitligheten totalt sett bedöms som god. I den senaste undersökningen ingick 463 arbetsställen inom det privata näringslivet i Kalmar län och svarsfrekvensen blev 97 procent. Det sker även intervjuer med representanter för olika verksamhetsområden i landets samtliga kommuner och landsting samt med ett antal statliga arbetsgivare. I den senaste undersökningen ingick 115 offentliga arbetsgivare i urvalet i Kalmar län och svarsfrekvensen uppgick till 90 procent.

^[4] Urvalet är fördelat på följande storleksklasser: 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100- anställda.

9.2 Bilaga 2 Definitioner

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för näringslivet

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar arbetsgivarnas bedömningar av hur efterfrågeläget kommer att utvecklas under de kommande 6 månaderna. Indikatorn bygger på underlag från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning och presenteras för det privata näringslivet. Värdet 100 motsvarar det historiska genomsnittet, och indikerar därmed ett normalt förväntningsläge. Värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

Nettotal

Nettotalen är ett mått på arbetsgivarnas förväntningsläge. Talen beräknas som den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer att öka minus den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan kommer att minska.

Inskrivna arbetslösa

Inskrivna arbetslösa är summan av öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd. Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik tillhör inte Sveriges officiella statistik. Den officiella arbetslöshetsstatistiken redovisas av Statistiska centralbyrån (SCB) i deras Arbetskraftsundersökning (AKU).

Registerbaserad arbetskraft

Den registerbaserade arbetskraften utgörs av:

1. Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS).
2. Öppet arbetslösa (inskrivna på Arbetsförmedlingen).
3. Personer i program med aktivitetsstöd (inskrivna på Arbetsförmedlingen).

Den registerbaserade arbetskraften används för att redovisa andelen arbetslösa i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Samtliga uppgifter avser åldersgruppen 16-64 år.

9.3 Bilaga 3 Arbetslösheten sammansättning

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft i respektive grupp, genomsnitt av kvartal 2 2018 och kvartal 3 2018, Kalmar län

Kommun	Totalt 16-64 år	Kvinnor	Män	Unga 18-24 år	Äldre 55-64 år	Inrikes födda	Utrikes födda	Utbildning		
								Högst för-gymnasial	Gymnasial	Efter-gymnasial
Borgholm	6,2	5,3	7,1	9,8	4,6	3,3	31,1	16,5	3,9	5,2
Emmaboda	8,6	8,8	8,5	10,8	5,4	3,1	33,8	23,1	4,9	7,6
Hultsfred	11,5	12,1	11,0	13,6	7,6	3,5	42,1	28,9	6,1	10,2
Högsby	14,2	13,5	14,9	17,6	6,5	4,4	47,1	37,0	6,7	14,0
Kalmar	6,8	6,5	7,1	8,3	5,9	3,8	24,3	23,9	5,6	4,1
Mönsterås	8,1	8,3	7,9	10,5	4,8	3,4	37,0	24,0	4,9	6,7
Mörbylånga	4,3	3,8	4,7	9,2	3,6	2,4	24,1	11,8	2,9	3,8
Nybro	8,7	8,8	8,6	10,6	5,8	2,9	35,4	21,6	5,3	7,7
Oskarshamn	6,9	7,2	6,7	10,0	5,5	3,5	25,3	21,4	4,8	4,6
Torsås	7,7	6,6	8,7	15,4	5,9	4,4	33,5	20,2	5,0	7,0
Vimmerby	6,8	6,8	6,9	8,0	5,1	2,9	35,5	18,4	3,9	6,7
Västervik	7,9	7,3	8,6	11,7	5,8	4,6	32,0	23,7	5,6	5,7
Kalmar län	7,6	7,3	7,8	10,1	5,6	3,6	30,8	22,7	5,1	5,4
Riket	6,9	6,8	7,0	8,7	6,0	3,6	20,2	21,5	5,4	4,7

Fakta om prognosen

Arbetsmarknadsutsikterna för Kalmar län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser kan du läsa mer om vårt prognosarbete. Där hittar du även arbetsmarknadsutsikter för alla län och för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbapplikation *Yrkeskompassen*. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Där beskriver vi jobbmöjligheterna på ett och fem års sikt för nära 200 yrken. Dessa yrken täcker tillsammans cirka 80 procent av arbetsmarknaden.

I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå. I broschyren *Jobbmöjligheter*, som publiceras länsvis, presenteras yrkesprognoser på regional nivå.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenteras i juni 2019.

Arbetsförmedlingen
113 99 Stockholm
Telefon 0771-60 00 00
www.arbetsformedlingen.se